

Technická univerzita v Liberci

.....

...

Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

Katedra: Katedra Geografie
Studijní program: B 1301 Geografie
Studijní obor: Geografie se zaměřením na vzdělání
Historie se zaměřením na vzdělání
Společný základ se zaměřením na vzdělávání

Charakteristika trhu práce na Mostecku v těžebním a chemickém průmyslu se zaměřením na dojížd'ku

Autor:

KULHÁNKOVÁ Leona

Podpis:

.....

Vedoucí práce: RNDr. Jaroslav Vávra, Ph.D

Počet:

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
51	9	13	13	20	1

V Liberci dne: 26. 11 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala RNDr. Jaroslavu Vávrovi, Ph.D za odborné vedení a praktické připomínky při zpracování této bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce je zaměřena na charakteristiku trhu práce v těžebním a chemickém průmyslu v okrese Most. Zabírá se největšími průmyslovými závody a jejich vlivem na celkovou zaměstnanost. Dalším stěžejním pilířem práce je dopravní obslužnost území a celková analýza dojížděky a vyjížděky do zaměstnání. Cílem je vyhodnotit vzájemný vliv největších zaměstnavatelů s nejvýznamnějšími lokalitami dojížděky.

Klíčová slova: Mostecko, migrace, trh práce, zaměstnanost, těžební průmysl, chemický průmysl, dopravní infrastruktura, dojížděka, vyjížděka

Annotation

This Bachelor thesis discusses the characteristics of the labour market in mining and chemical industry in the Most division. It focuses on the biggest industrial companies and their influence on the overall unemployment. Another key element of this dissertation is the traffic utility of the area and the general analysis of commuting. The goal is to evaluate the mutual influence of the biggest employers with the most accessible localities.

Keywords: Most division, migration, labour market, employment, mining industry, chemical industry, traffic infrastructure, commuting

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Okres Most.....	8
2. 1 Historický vývoj.....	12
2. 2 Obyvatelstvo.....	13
2. 2. 1 Migrace obyvatelstva na Mostecku	17
3. Trh práce na Mostecku.....	20
3.1 Těžební průmysl.....	22
3. 2 Chemický průmysl.....	26
3. 2. 1 Nejvýznamnější společnost – Unipetrol Orlen Group.....	27
4. Dopravní infrastruktura.....	28
4. 1 Železnice.....	29
4. 2 Silnice.....	29
4. 3 Dopravní obslužnost území.....	29
4. 4 Městská hromadná doprava (MHD).....	29
5. Analýza současného stavu vyjížd'ky a dojížd'ky.....	30
5. 1 Vyjížd'ka a dojížd'ka do zaměstnání.....	31
5. 1. 1 Podle typu vyjížd'ky.....	31
5. 1. 2 Podle frekvence vyjížd'ky.....	35
5. 1. 3 Podle času stráveného vyjížd'kou.....	38
5. 1. 4 Podle využívaného dopravního prostředku	38
6. Závěr.....	48
7. Požitá literatura.....	49
8. Přílohy.....	51

Seznam ilustrací

Ilustrace 1: Mapa okresů v ČR.....	10
Ilustrace 2: Mapa okresů v Ústeckém kraji.....	10
Ilustrace 3: Okres Most.....	11
Ilustrace 4: Hlavní obory činností skupiny Czech coal.....	23
Ilustrace 5: Význam skupiny Czech Coal jako zaměstnavatele v Ústeckém kraji v roce 2011.....	26
Ilustrace 6: Vyjížd'ka do zaměstnání podle obcí a správních obvodů ORP ÚK.....	34
Ilustrace 7: Denní vyjížd'ka do zaměstnání v okresech a krajích.....	36
Ilustrace 8: Denní vyjížd'ka do zaměstnání.....	37
Ilustrace 9: Dojíždějící do zaměstnání do obce Litvínov.....	42
Ilustrace 10: Dojíždějící do zaměstnání do obce Most.....	43
Ilustrace 11: Dojíždějící do zaměstnání do obce Most z okresů Chomutov, Most a Teplice.....	44
Ilustrace 12: Intenzita dojíždění do zaměstnání v průmyslu.....	46
Ilustrace 13: Schéma městské hromadné dopravy.....	51

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet obyvatel okres Most.....	13
Tabulka 2: Počet obyvatel k 1. 1. 2014.....	14
Tabulka 3: Věková struktura obyvatel k 31. 12. 2012.....	15
Tabulka 4: Podíl mužů a žen v okrese Most (2012).....	16
Tabulka 5: Míra přírůstku obyvatel v okrese Most.....	19
Tabulka 6: Zaměstnanost v jednotlivých sektorech v ČR	22
Tabulka 7: Zaměstnanost v jednotlivých sektorech v okrese Most.....	22
Tabulka 8: Počty zaměstnanců rozčleněné do jednotlivých společností.....	25

Tabulka 9: Počty zaměstnanců podle pohlaví a věkových skupin.....	25
Tabulka 10: Základní ukazatele dojížděky do zaměstnání podle okresů.....	33
Tabulka 11: Celkový počet dojíždějících a vyjíždějících v jednotlivých obcích okresu Most (2011)	40
Tabulka 12: Vyjíždějící do zaměstnání podle odvětví.....	45
Tabulka 13: Počet vyjíždějících z obce za roky 2001 a 2011.....	47

1. Úvod

V mé bakalářské práci jsem se zaměřila na charakteristiku regionu Mostecka. Soustředila jsem se především na trh práce s konkrétním zaměřením na těžební a chemický průmysl a zároveň na dojížděku do jednotlivých lokalit v okrese Most.

První kapitola pojednává o samotném území, od stručného historického vývoje, přes obecnou charakteristiku s přihlédnutím na demografické i socioekonomické aspekty a porovnávání hodnot s krajskými i celorepublikovými údaji. Zejména se zaměřuji na obyvatelstvo a migraci, jež souvisí s dalšími kapitolami mé práce.

Další část práce je zaměřena na pracovní trh na Mostecku, na jeho silné a slabé stránky a celkovou zaměstnanost v jednotlivých sektorech. Cílem bylo především přiblížit sekundér s nejvíce zastoupeným těžebním a chemickým průmyslem. Z těchto odvětví pak vyhledat nejvýznamnější společnosti, které jsou zároveň i největšími zaměstnavateli celého regionu.

Třetí kapitola popisuje dopravní obslužnost území. Zde zmiňuji historický vývoj dopravní infrastruktury a zaměřuji se na železniční, silniční, linkovou a městskou hromadnou dopravu. Konkrétněji pak rozebírám Dopravní podnik, jenž spravuje celou oblast.

V závěrečné kapitole se věnuji kompletní analýze vyjížděky a dojížděky do zaměstnání. Ke zpracování jsem použila data ze Sčítání lidu, domů a bytů z let 2001 a 2011. Vyjížděku jsem analyzovala z hlediska typu, frekvence, doby dojezdovosti nebo užití dopravního prostředku. Zároveň jsem se zaměřila na největší cíle dojížděky – města Most a Litvínov, kde sídlí společnosti, které zaměstnávají nejvíce obyvatel regionu. Údaje za okres Most jsou většinou srovnávané s hodnotami Ústeckého kraje a také poukazují na rozdíly mezi roky 2001 a 2011.

Smyslem práce je představit region Mostecka a najít spojitosti mezi nejčastějšími dojezdovými lokalitami a sídly nejvýznamnějších zaměstnavatelů. Zda data o dojížděce poskytnutá Českým statistickým úřadem odpovídají umístěním daných společností, či nikoli, nebo zda se na území nenacházejí i jiná místa s vysokou koncentrací dojezdovosti.

2. Okres Most

Okres Most se svou rozlohou 467 km² je druhým nejmenším okresem v Ústeckém kraji.¹ Ze severní strany je obehnan hradbou Krušných hor, kde sousedí s Německem (Sasko), směrem na jih se nachází okres Louny a na západě a východě hraničí s okresy Chomutov a Teplice. Ke dni sčítání 1. 1. 2014 zde žilo 114 419 obyvatel a proti předchozímu sčítání se počet obyvatel snížil o 2,5%. Okres se skládá z pouhých 26 obcí, z toho šest obcí má statut města (Hora svaté Kateřiny, Horní Jiřetín, Litvínov, Lom, Meziboří, Most). Typickým znakem okresu je velká hustota obyvatel na km² (240) a ze sedmi okresů Ústeckého kraje má nejvyšší podíl obyvatel žijících ve městech. Podíl městského obyvatelstva zde dosáhl 89%.²

Pokorná a kol. Uvádí, že území se řadí ke třem geografickým celkům. Na severu se nachází Krušné hory, jihovýchodní část zahrnuje kopce výběžku Českého středohoří, které v jihozápadní části přecházejí v Žateckou plošinu. Střední část oblasti náleží Mostecké kotlině ve formě velké pánve. Mezi nejnižším bodem - údolím pánve a nejvyšším - náhorní částí Krušnohorského masivu je výškový rozdíl 250 až 900 metrů. Nejvýše položeným místem okresu je hora Loučná se svými 956 m n.m. Naopak nejnižším bodem je místo pod vrchem Bořeň, které má 204 m n.m. a kde řeka Bílina překračuje hranice okresu. Území okresu se nachází v povodí řeky Bíliny a jejího přítoku říčky Srpiny. Z klimatického hlediska tuto oblast charakterizují nízké průměrné roční srážky, asi 500 milimetrů, a poměrně vysoké průměrné roční teploty ovzduší, 8,4 - 8,8 stupňů Celsia. Díky členitosti terénu je zde velmi častým jevem výskyt mlhy. Převážná většina oblasti se řadí do lesostepního pásma s převládajícím společenstvím dřevin, jež dobře snášejí ztížené podmínky. Podíl zemědělské půdy tvoří pouze necelých 30 % z celkové rozlohy okresu a zároveň je toto číslo nejnižší ze všech okresů Ústeckého kraje. Např. okresy Louny a Litoměřice mají poměr zemědělské a nezemědělské půdy zcela opačný. Mezi okresy Most a Chomutov se nalézá největší chráněné území o rozloze 136ha, jedná se o přírodní rezervaci Jezerka. Tato rezervace byla vyhlášena v roce 1969 z důvodu ochrany geobiocenózy listnatého lesa a skalních útvarů stejnojmenné hory Jezerky (vrchol 706 m n. m.). V roce 1993 byla vyhlášena další přírodní rezervace Černý rybník, jež nese název podle rybníka, který se nachází poblíž obce Klíny.“³

Erbert uvádí, že základním aspektem, který zcela předurčil charakter a ekonomický význam okresu, se stalo obrovské nerostné bohatství, jež se na území nalézá. Za dob budování socialismu, kdy se Československo především orientovalo na energeticky náročný těžký průmysl, se hnědé uhlí

1 POKORNÁ, L. a kol., 2000, *Kniha o Mostecku*, s. 32

2 Zdroj statistických údajů: risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/okresy/most

3 POKORNÁ, L. a kol., 2000, *Kniha o Mostecku*, s. 34 - 39

stává zásadním artiklem palivoenergetické základny. Během čtyřiceti let po válce bylo v oblasti povrchové těžby zlikvidováno 130 průmyslových objektů, a zároveň srovnáno se zemí i přes 80 obcí. V době, kdy historické město Most muselo ustoupit těžbě, nikdo nepochyboval o perspektivě hornictví a energetiky na další desítky let.⁴ V současné době je neblahým důsledkem této orientace nejvyšší procento nezaměstnanosti v celé republice. Díky útlumu těžby docházelo k masivnímu propouštění pracovníků. Řešením této situace by měla být rekvalifikační činnost a výstavba průmyslových zón. Do nich mají být nalákáni noví investoři, kteří vytvoří další pracovní pozice.

Další složkou, na níž mělo zintenzivění těžby a rozvoj hospodářství ve 20. století vliv, se stalo životní prostředí. Nutno však podotknout, že omezení výroby a nové investice, jež byly vynaloženy na ochranu životního prostředí přinášejí postupné zlepšení situace. Registr emisí a zdrojů znečišťujících ovzduší eviduje množství uvedených znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší. Za rok 2000 bylo z výsledků měření základních znečišťujících látek, (jako jsou tuhé emise, oxid siřičitý, oxidy dusíku, oxid uhelnatý a uhlovodíky) zjištěno, že okres Most dosáhl u některých ukazatelů poměrně příznivých čísel oproti okolním okresům Ústeckého kraje. Vysoké však zůstávají tuhé emise (1,7 t/km²) a oxid uhelnatý z důvodu stáleho odkrývání vrstev uhlí. Ministerstvo životního prostředí v roce 1991 nastavilo ekologické limity těžby za účelem rozvoje regionu a neponechání tak jeho osudu těžebním společností.⁵

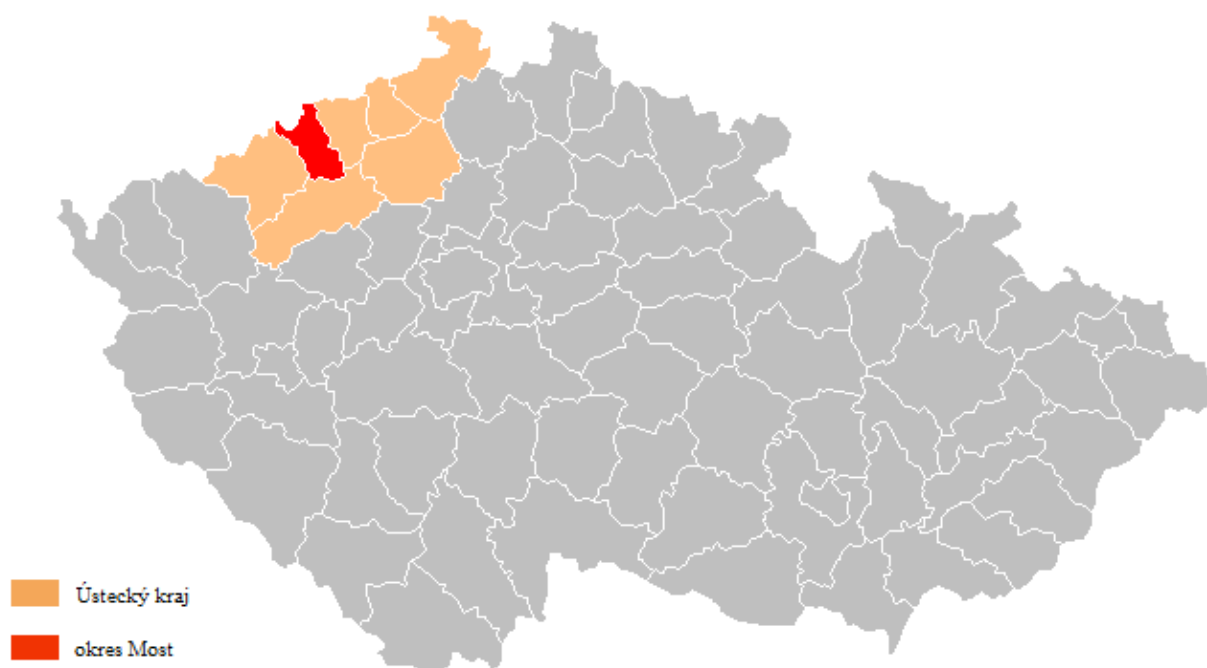
Život lidí a ráz krajiny v pánevních oblastech je však stále nepříznivě ovlivňován povrchovou těžbou. Již dlouho v českých zemích existují zákonná ustanovení o ochraně a rekultivaci půdy při báňské činnosti, ale tyto novely a zákony bohužel nebyly důsledně dodržovány, a proto byl zemědělský půdní fond silně devastován. Jeden z prvních generelů rekultivací koncernu SHD byl vypracován v letech 1958 až 1959, avšak až v roce 1976 byla schválena novela, která zpřísnila zábery a zacházení se zemědělskou půdou. Ačkoli byl generel několikrát přepracován (díky vývoji nových strojů a získávání zkušeností), stal se nejvýznamnější rekultivační směrnici po dobu několika dlouhých let. Největší podíl na rekultivacích mají rekultivace zemědělské, na druhém jsou rekultivace lesnické, desetina výměry pánve by měla patřit vodním rekultivacím a zbytek plochy by měl tvořit obytný a výrobní prostor a technická infrastruktura. V daném území můžeme nalézt několik případů, kde došlo k zotavení zdevastované krajiny, jedná se například o vinice v Chrámčích či ovocné sady, lesy, louky a rekreační vodní

4 ERBERT, F., 2001, *Mostecko : Průvodce Mosteckem a okolím*,

5 KOLEKTIV AUTORŮ, 2001, *Mostecko - minulost a současnost* s. 23 - 24

plochy v okolí Mostu.⁶

MAPA OKRESŮ ČR (2014)

Ilustrace 1: Mapa okresu ČR

Ilustrace 2: Mapa okresů v Ústeckém kraji

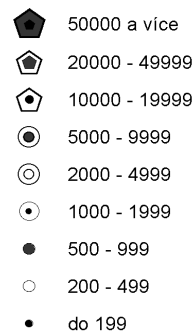
Zdroj: wikipedia.cz

⁶ Tamtéž, s. 48

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU MOST - STAV K 1.1.2008

0 2,5 5 10 km

Počet obyvatel v obci

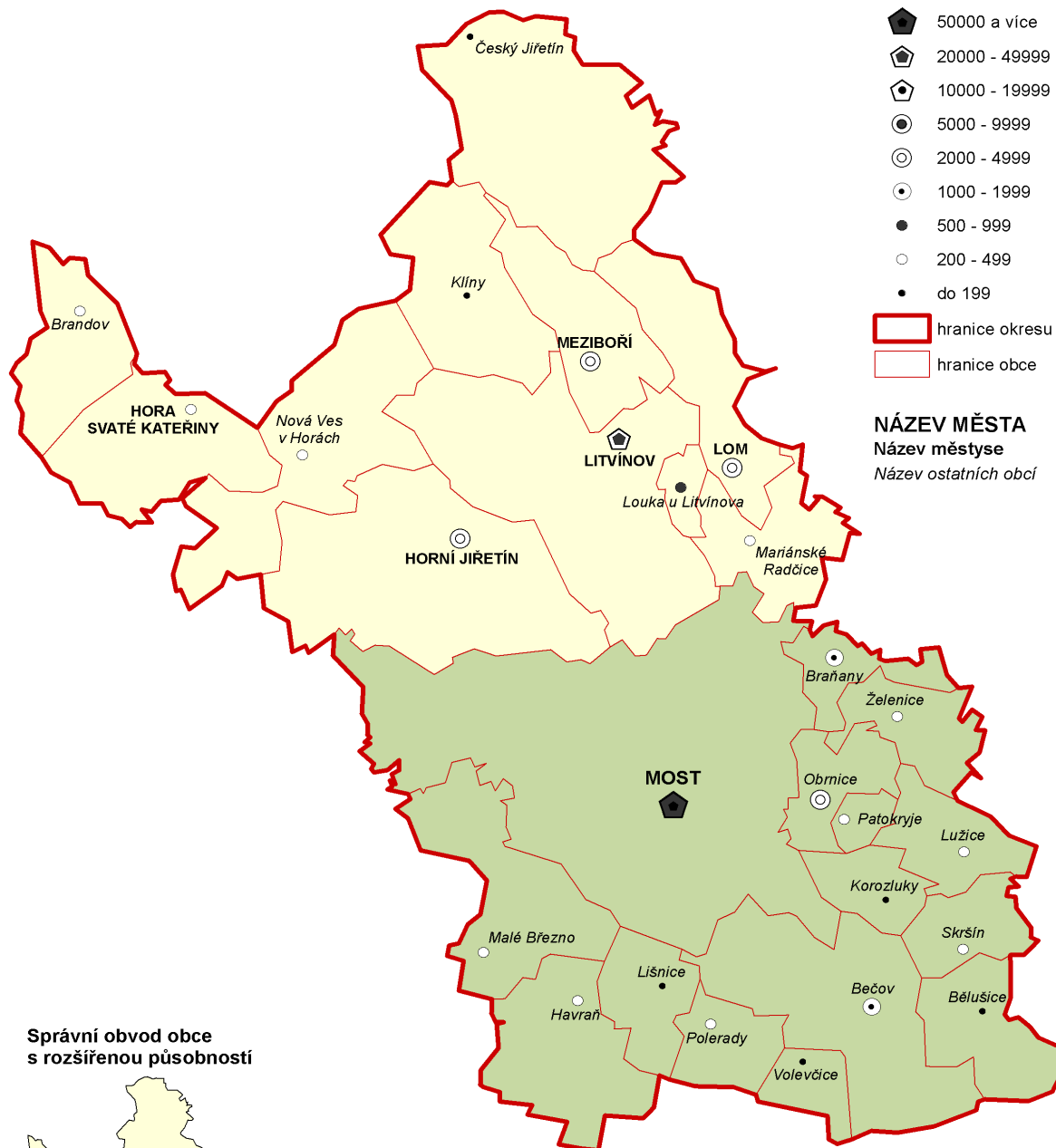

hranice okresu
hranice obce

NÁZEV MĚSTA

Název městyse

Název ostatních obcí

Správní obvod obce s rozšířenou působností

Průměrný počet obyvatel obce = 4 490

Největší: 1. Most = 67 543
2. Litvínov = 27 118
3. Meziboří = 4 984
Nejmenší: 1. Český Jiřetín = 75
2. Klíny = 86
3. Volevčice = 100

Průměrná rozloha obce (ha) = 1 797

Největší: 1. Most = 8 694
2. Litvínov = 4 070
3. Horní Jiřetín = 3 986
Nejmenší: 1. Patokryje = 263
2. Louka u Litvínova = 268
3. Volevčice = 513

Ilustrace 3: Okres Most

Zdroj: risy.cz

2. 1 Historický vývoj

Beneš a kol. (2004) uvádí, že první zmínku o existenci Mostu nacházíme v Kosmově „Kronice české z roku 1040. V polovině 13. století se pak Most stal městem královským a plní funkci nového hospodářského a sociálně-právního útvaru, stává se také důležitým obchodním centrem na cestě z Čech do Saska.

Ve 30. letech 20. století končí stavební dějiny starého Mostu. Po 2. světové válce probíhá výstavba nových čtvrtí. R. 1964 vláda vydává rozhodnutí o likvidaci Mostu, která je realizována od roku 1967 a ukončena 1982.⁷

Pokorná a kol. (2000) uvádí, že zbourání celého starého Mostu a vystavení nového bylo rozhodnutí velice nešťastné. Čas prokázal, že miliony tun vytěženého kvalitního uhlí nikdy nemohly nahradit hodnotu historických ztrát. Jedinou zachovalou památkou ze starého Mostu, města s více jak sedmisetletou tradicí, zůstal děkanský kostel jako vrchol gotického stavitelství a trosky hradu Hněvín na stejnojmenném kopci.

Na území okresu se nacházejí i další pamětihodnosti určující důležitost celé této oblasti v minulosti. Obec Horní Jiřetín (Jorenthál) se stala významným poutním místem na obchodní cestě do Saska a první zmínky o něm máme již z 13. století. Za vlády císaře Františka Josefa I. byl dokonce Horní Jiřetín povýšen na město a byl mu udělen městský znak. V obci se nachází barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie včetně barokní fary. V katastru obce nalezneme zámek Jezeří, jenž stojí na místě původního gotického hradu. Po bitvě na Bílé hoře se stal jeho majitelem rod Lobkowiczů. V 19. století byl zámek významným kulturním střediskem, které navštěvovali zejména hudebníci a skladatelé. K dalším známým pamětihodnostem patří Valdštejnský zámek ležící ve městě Litvínov. Pochází z první poloviny 18. století a přiléhá k němu i zámecký park v anglickém stylu o rozloze osmi hektarů. Od roku 1964 je funguje jako muzeum. Součástí komplexu je i Valdštejnská kaple, která se nachází na bývalém městském hřbitově a je postavena v klasicistním slohu. K významným architektonickým objektům vystaveným po druhé světové válce patří Kolektivní dům, zkráceně také zvaný Koldům. Komplex symbolizoval se své době moderní styl bydlení s kompletním vybavením a službami. Dům se stal předmětem zájmů organizace UNESCO.

7 BENEŠ, E. a kol., 2004, *Mostecko – regionální vlastivěda*, s. 12

Litvínov vždy byl a je především městem průmyslovým. Dokazuje to obelisk z roku 1815 nacházející se na náměstí Míru a připomínající význam manufaktury na výrobu sukna. Mezi podkrušnohorskými kulturními centry mělo své místo i město Lom. Záznamy o existenci osady se datují z konce 12. století. Ve městě můžeme nalézt kostel Srdce Páně ze 17. století, morový sloup s podstavcem a reliéfem sv. Jiří, kapli Nejsvětější trojice a původní hornickou kolonii z konce 19. století.“⁸

2. 2 Obyvatelstvo

K 1. 1. 2014 bylo registrováno v okrese Most 114 419 obyvatel. Díky své hustotě (240 obyvatel/km²) se tak okres řadí sice k nejmenším, ale i nejlidnatějším regionům nejen v rámci Ústeckého kraje, ale celé České republiky. Zároveň udržuje prvenství s nejvyšším podílem obyvatel žijících ve městech. Toto číslo činí až 89%.⁹ V následující tabulce uvádím počet obyvatel v letech 2001 – 2013.

Období	Počet obyvatel		
	ČR	ÚSTECKÝ KRAJ	OKRES MOST
2001	10 206 436	819450	117000
2002	10 203 269	819712	116786
2003	10 211 455	820868	116731
2004	10 220 577	822133	116685
2005	10 251 079	823173	116863
2006	10 287 189	823265	116832
2007	10 381 130	831180	116728
2008	10 467 542	835891	117294
2009	10 506 813	836198	117274
2010	10 532 770	836045	116797
2011	10 505 445	828026	114795
2012	10 516 125	826764	115005
2013	10 512 419	825120	114419

Tabulka 1: Počet obyvatel okres Most

zdroj: risy.cz

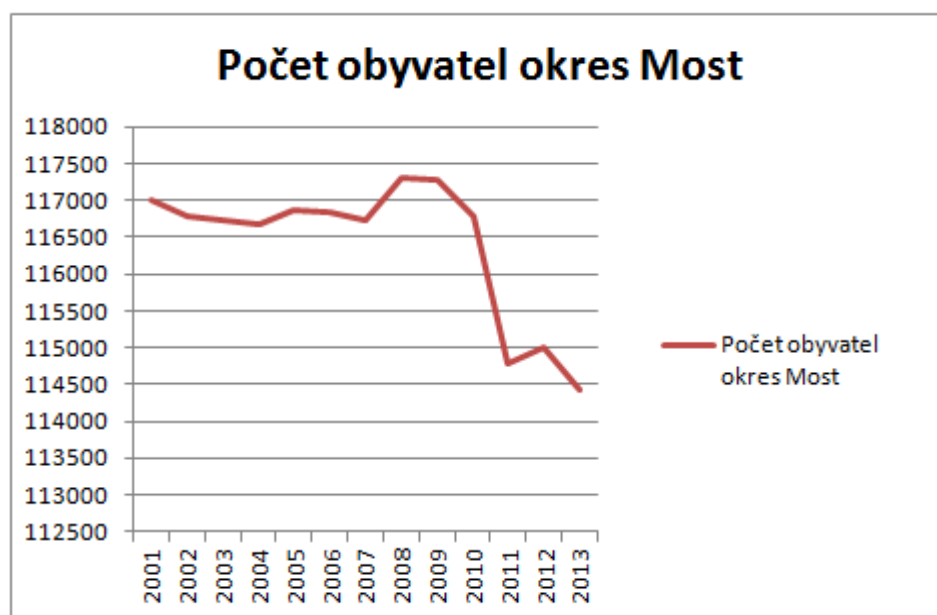
⁸ POKORNÁ, L. a kol., c. d., s. 46 - 50

⁹ Zdroj statistických údajů: risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/okresy/most

Správní jednotka	Počet obyvatel celkem	Hustota obyvatel/km ²
ČESKÁ REPUBLIKA	10512419	133
ÚSTECKÝ KRAJ	825120	155
OKRES MOST	114419	240

Tabulka 2: Počet obyvatel k 1. 1. 2014

zdroj: czso.cz

Graf 1: Počet obyvatel okres Most

zdroj: risy.cz

Z tabulky a grafu můžeme vyčíst, že počet obyvatel na Mostecku od roku 2001 do roku 2007 zůstal vcelku konstantní, nejvyšší nárůst obyvatel můžeme zaznamenat v letech 2008 a 2009, kdy se přirozený přírůstek obyvatel a migrační saldo pohybovalo v kladných číslech, od té doby počet obyvatel pouze klesá. Příčinou poklesu obyvatel může být stále se snižující přirozený přírůstek a zároveň stále se zvyšující počet migrujících z okresu pryč.

Věková struktura Mostecká je o něco mladší, než je průměr České republiky. Nárůst mladší populace a snížení věkového průměru nastal po roce 1945, další vlna se projevila v 70. letech. Od 90. let 20. století dochází ke snižování počtu mladší populace a zvyšuje se věkový průměr obyvatel. Zvláštní věkovou strukturu mají Romové. V ní je více dětí a mladých lidí než v ostatní populaci a mají stále větší než průměrný počet dětí.¹⁰

¹⁰ ZICH, F., 2010, Sociální potenciál v sociologické reflexi: sociální potenciál starého průmyslového regionu - případ Mostecká, s 82

Z následujících tabulek a grafů vyplývá, že nejvíce obyvatel na Mostecku je ve věku od 35 do 39 let. S přibývajícím věkem pak počet logicky klesá a počet osob ve věku 1 – 19 se pohybuje okolo 5 500. Z hlediska pohlavního rozložení můžeme pozorovat, že počet žen převyšuje počet mužů, zejména pak v postproduktivním věku. Naopak počet mužů je o něco vyšší v předproduktivním a produktivním věku.

VĚK	Počet obyvatel ČR	Počet obyvatel Ústecký kraj	Počet obyvatel okres Most
celkem	10 516 125	826 764	115 005
0	108 692	8172	1 092
1 - 4	473008	37861	5 073
5 - 9	522828	43721	5 879
10 - 14	455768	38770	5 286
15 - 19	510265	42749	5 961
20 - 24	660086	40152	7 596
25 - 29	711493	55081	7 978
30 - 34	813113	61316	8 415
35 - 39	936824	73119	9 769
40 - 44	745793	59699	8 225
45 - 49	708290	56389	8 524
50 - 54	634324	48329	7 159
55 - 59	730876	57326	7 962
60 - 64	735147	62001	8 362
65 - 69	785384	50289	6 836
70 - 74	423602	32131	4 626
75 - 79	301966	21248	2 933
80 - 84	238033	15254	2 029
85 - 89	126082	8035	1 008
90 - 94	36938	2358	269
95 +	5128	297	23

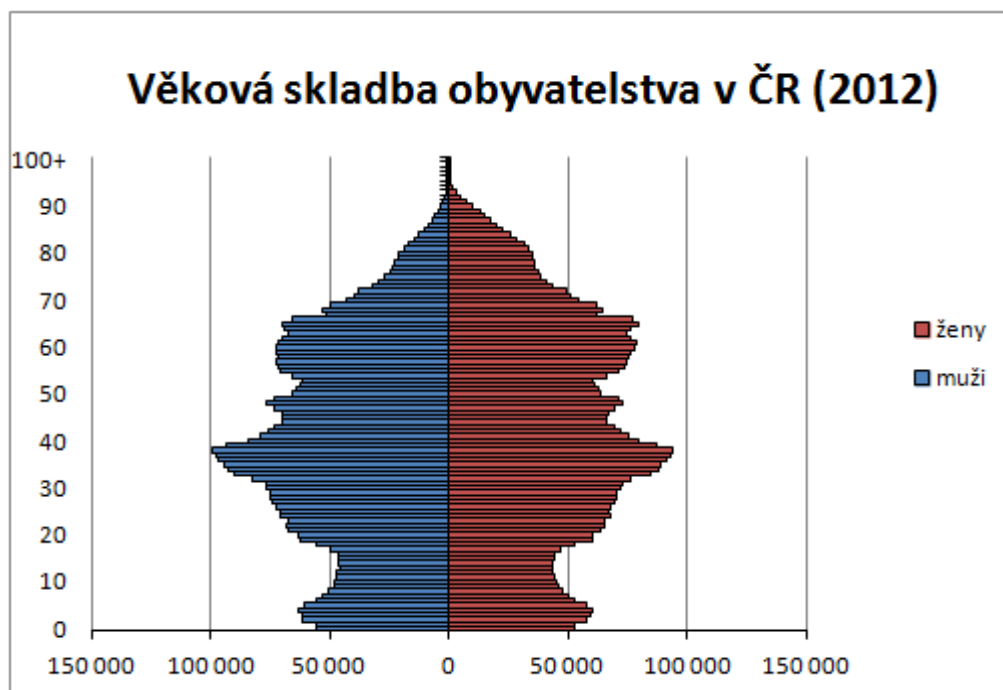
Tabulka 3: Věková struktura obyvatel k 31. 12. 2012

zdroj:czso.cz

VĚK	ČESKÁ REPUBLIKA		ÚSTECKÝ KRAJ		OKRES MOST	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
0 - 14	800 529	759 767	65 925	21 601	8 933	8 397
15 - 64	3 640 265	3 547 946	289 253	102 883	40 931	39 020
65 +	723 555	1 044 063	53 407	28 453	7 234	10 490
celkem	5 164 349	5 351 776	408 585	152 937	57 098	57 907

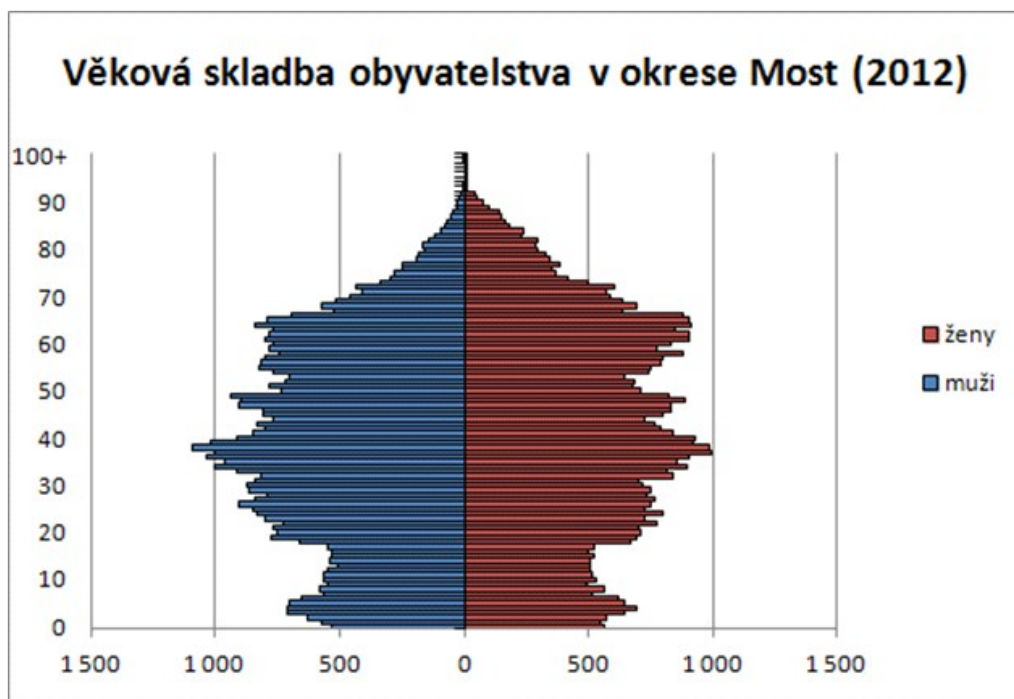
Tabulka 4: Podíl mužů a žen v okrese Most (2012)

zdroj: czso.cz

Graf 2: Věková skladba obyvatelstva v ČR k 31. 12. 2012

zdroj: czso.cz

Graf 3: Věková skladba obyvatelstva v okrese Most k 31. 12. 2012

zdroj: czso.cz

2. 2. 1 Migrace obyvatelstva na Mostecku

Beneš a kol. (2004) uvádí, že v důsledku postupující průmyslové revoluce zejména v poslední čtvrtině 19. století se v pánevní oblasti Mostecku uvolnil migrační proces, který sestával z vnější migrace, jejíž základ spočíval v přílivu obyvatel z různých území mimo pánevní oblast v rámci tehdejší monarchie, a z vnitřní migrace, kterou vyvolávalo stěhování obyvatel z obcí do obcí uvnitř pánevní oblasti. V tomto případě tím rozumíme, že při založení dolu se obyvatelstvo stěhovalo do obcí v jeho blízkosti tak dlouho, dokud nebyla naplněna pracovní kapacita dolu. Protože bylo zakládáno několik dolů najednou, ale na různých místech v pánevní oblasti Mostecku, nedošlo k vytvoření centra, které by se trvale a dynamicky rozrůstalo. Výraznou imigrační vlnou se tomuto přiblížil pouze Lom. Města Most a Horní Litvínov se rozrůstala z původního centra rozšiřujícími se přestavbami stávajících domů a výstavbou předměstských dělnických čtvrtí. Rozvoj těchto měst probíhal dynamicky a trvale bez přerušení na základě jejich průmyslového rozvoje.

Výrazně se migrace na Mostecku projevila během druhé světové války a těsně po jejím

skončení. V mnohých případech šlo o nucenou migraci. Pro Mostecko to znamenalo značný příliv obyvatel z jiných evropských zemí, zejména totálně nasazených válečných zajatců pro práci v uhelných dolech a pro výstavbu nově budovaného chemického komplexu v Záluží. Po skončení války probíhalo druhá fáze migrační vlny. Zároveň uvolnila prostor migraci obyvatelstva z různého sociokulturního prostředí.

Uvedenou migraci obyvatelstva, která v sobě nesla imigraci, emigraci i reemigraci, se vytvořila na Mostecku v prvních poválečných letech nestabilizovaná společnost. Do této složité situace již koncem 50. let 20. století vstoupila opět vnitřní migrace, jež byla vyvolána likvidací vybraných obcí postupem povrchové těžby uhlí.

Po dobu své existence byl okres Most jedním z nejmenších okresů v České republice. Současně patřil mezi okresy s největší průměrnou hustotou osídlení. Rozložení obyvatelstva po celé ploše Mostecka nebylo nikdy rovnoměrné, což bylo historicky dáno rozvojem jednotlivých ekonomických oblastí vázaných na geografické podmínky.

Většina lidí žije ve městech ve střední a zároveň průmyslové části Mostecka, kde hustota osídlení dosahuje více než 450 obyvatel na km². Krušnohoří je naopak jednou z nejméně osídlených oblastí v ČR, kde je kolem 20 obyvatel na km².

Typickým rysem pro Mostecko je postupné zvyšování počtu obyvatel ve městech, v nichž žije téměř 90% obyvatel (Most, Litvínov, Meziboří, Lom). Navýšení počtu obyvatel se projevilo také v tzv. spádových obcích. Tento jev opět souvisí s likvidací obcí v pánevní části Mostecka, kdy se převážná většina lidí z vesnic stěhovala do nových sídlištních aglomerací vytvořených jako náhradní bytový fond.

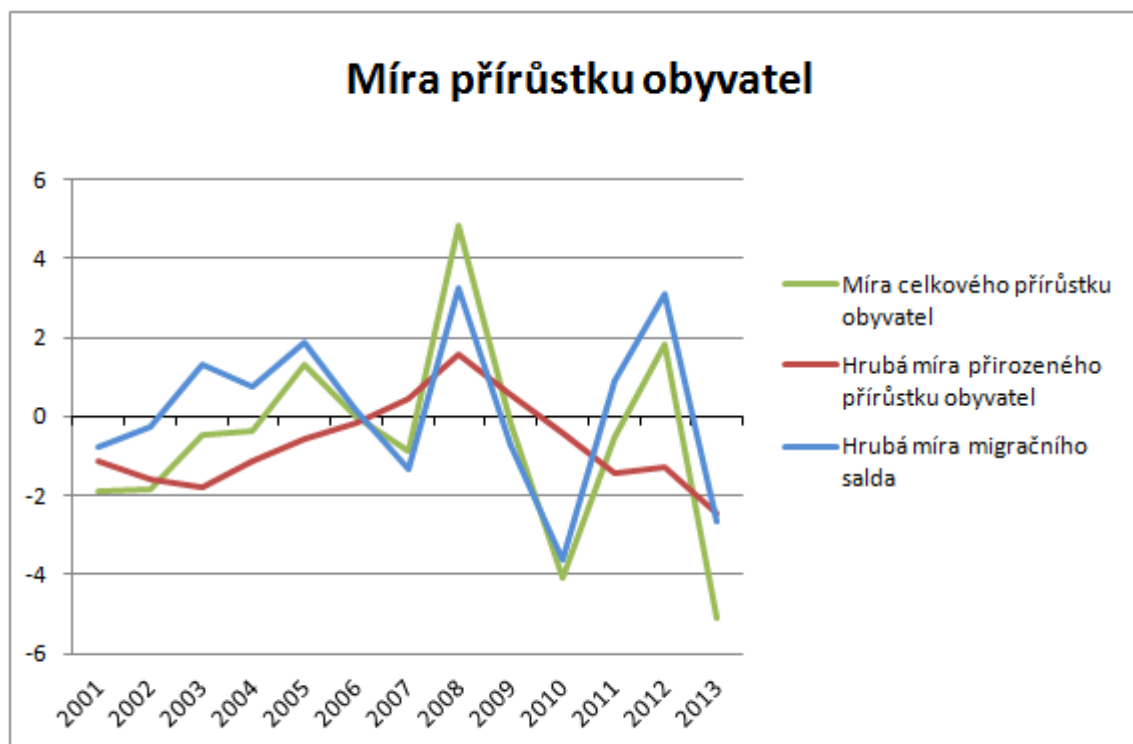
Od druhé poloviny 60. let 20. století je Mostecko téměř nepřetržitě migračně ztrátové. Na zvyšování počtu obyvatel se podílí především přirozená reprodukce. Zejména od 90. let se projevil velice výrazný nárůst počtu obyvatel stěhujících se z okresu, který v mnohém souvisí s restrukturalizací průmyslu.¹¹

11 BENEŠ, E. a kol., c. d., s. 23 - 30

Období	Míra celkového přírůstku obyvatel	Hrubá míra přirozeného přírůstku obyvatel	Hrubá míra migračního salda
2001	-1,88	-1,11	-0,77
2002	-1,83	-1,58	-0,25
2003	-0,47	-1,77	1,29
2004	-0,39	-1,13	0,74
2005	1,29	-0,59	1,88
2006	-0,03	-0,16	0,13
2007	-0,89	0,45	-1,34
2008	4,83	1,56	3,27
2009	-0,17	0,54	-0,71
2010	-4,08	-0,44	-3,64
2011	-0,54	-1,45	0,91
2012	1,83	-1,29	3,12
2013	-5,11	-2,46	-2,65

Tabulka 5: Míra přírůstku obyvatel v okrese Most

zdroj: risy.cz

Graf 4: Míra přírůstku obyvatel v okrese Most

zdroj: risy.cz

Z výše uvedené tabulky a grafu můžeme vyčíst, že míra celkového přírůstku se pohybuje od roku 2001 převážně v záporných číslech. Výjimku tvoří pouze roky 2005, 2008 a 2012, přičemž v roce 2008 je zaznamenán nejvyšší výkyv směrem vzhůru. Naopak nejnižší čísla můžeme spatřit v roce 2010, což je způsobeno převážně zápornou hodnotou migračního salda a v roce 2013, kdy je míra celkového přírůstku na Mostecku absolutně nejnižší z důvodů jak nízkého přirozeného přírůstku, tak migračního salda. Hrubá míra přirozeného přírůstku zhruba koresponduje s celkovým přírůstkem obyvatel, maxima dosahuje v roce 2008, naopak minima v roce 2013. Hrubá míra migračního salda vykazuje nejvyšší hodnoty v letech 2008 a 2012, naopak nejnižší v letech 2010 a 2013.

3. Trh práce na Mostecku

Šmejcová (2001) uvádí, že okres Most stále patří k regionům koncentrujících se na těžký, kapitálově náročný průmysl, jenž pomaleji reaguje na hospodářské změny, ve srovnání s výrobními odvětvími zaměřenými na konečnou spotřebu nebo služby.

Přetrvávající nepříznivá ekonomická struktura a menší aktivita podnikatelských subjektů jsou charakteristické pro trh práce na Mostecku. Tato skladba průmyslu jde ruku v ruce se stále vysokým podílem méně efektivních, materiálově a energeticky náročných výrob a odbytovými potížemi řady podniků. Další snižování báňské činnosti přinese ve svém důsledku pokles počtu pracovníků, přičemž postup snižování bude závislý na dalších cílech energetické politiky státu. Společně s pokračujícím útlumem hornictví se i nadále podílí na stále stoupajícím počtu nezaměstnaných občanů okresu restrukturalizace chemického a energetického odvětví.

Otevřená ekonomika okresu orientovaná především na národní a mezinárodní trhy je vystavena velmi tvrdé konkurenci. Proto jsou vnitřní schopnosti regionu přímo ovlivňovat svůj vývoj z výše uvedených důvodů velmi nízké. Současná struktura ekonomiky je doprovázena nižší vzdělanostní úrovní populace a kvalifikační úrovní pracovníků, neblahým vývojem některých demografických ukazatelů, prohlubujícími se sociálními problémy obyvatel regionu, nedostatečnou podnikatelskou infrastrukturou a menší aktivitou podnikatelských subjektů.

Malé a střední podnikání není v rozvoji tak rychlé a tak rozsáhlé, aby svou činností

výrazněji ovlivňoval trh s pracovní silou. Neschopnost pracovního trhu absorbovat pracovníky propuštěné z důvodu strukturálních změn souvisí s tím, že nabídka pracovních sil stále výrazněji převyšuje poptávku. Průměrně až 41 uchazečů připadá na jedno volné pracovní místo, přičemž struktura pracovních míst a skladba uchazečů je odlišná.¹²

Malý (2011) uvádí, že tradiční průmyslová výroba je charakteristickým znakem okresu Most. Při porovnání ekonomické specializace okresu v rámci celé ČR je zřejmá výrazně nadprůměrná orientace na dobývání nerostů, zejména hnědého uhlí. Nejvýznamnějším zaměstnavatelem v tomto odvětví v regionu je skupina Czech Coal. Dalším podstatným odvětvím je chemický průmysl, který hájí zejména společnost Unipetrol RPA, s.r.o.. Tato společnost je druhým největším zaměstnavatelem v regionu a klíčovým petrochemickým podnikem v ČR. Nejvíce průmyslu je koncentrováno na území mezi městy Most a Litvínov, kde sídlí i tato společnost. Dalšími významnými odvětvími podílející se na celkové zaměstnanosti jsou zpracovatelský průmysl (zastoupený zejména společnostmi Česká rafinérská, a.s.), doprava, stavebnictví a obchod.¹³

Beneš a kol. (2004) uvádí, že přes značné změny hospodářské základny v uplynulých letech zůstávají velké průmyslové podniky hlavními zaměstnavateli, stabilizačními hospodářskými prvky a největšími podílíky na finančním obratu Mostecku. Během hospodářské restrukturalizace bývalých státních podniků se po roce 1990 vytvořily desítky specializovaných firem, které tvoří základ středních a malých podniků. V roce 2003 bylo evidováno na Mostecku téměř 17 700 ekonomických subjektů, z toho tzv. právnických osob 4 600 a fyzických osob 13 100. Podniků s více než 250 zaměstnanci bylo 43 a s počtem do 20 zaměstnanců 4 440.

Na Mostecku pracovalo v roce 2003 (46%) zaměstnaných obyvatel v průmyslu a stavebnictví, v zemědělství a lesnictví (2%) a (52%) ve službách. V pracovním poměru bylo v okrese Most přes 61 tisíc obyvatel. Míra nezaměstnanosti přesahovala lehce přes 23,5%.

Hospodářské a sociální ukazatele jsou rozdílné v porovnání s průměrem v ČR – zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví asi (42%), v zemědělství (5%) a ve službách (53%) a průměrná nezaměstnanost pod 10%.¹⁴

12 ŠMEJCOVÁ, M., *Výroční zpráva MPSV 2001*, s. 7

13 MALÝ, O., *Výroční zpráva MPSV 2011*, s. 8

14 BENEŠ, E. a kol., c. d., s. 47

	Zaměstnanost okres Most (2003)
Primární sektor	2%
Sekundární sektor	46%
Terciální sektor	52%

Tabulka 6: Zaměstnanost v jednotlivých sektorech v ČR

Zdroj: risy.cz

	Zaměstnanost ČR (2003)
Primární sektor	5%
Sekundární sektor	42%
Terciální sektor	53%

Tabulka 7: Zaměstnanost v jednotlivých sektorech v okrese Most

Zdroj: risy.cz

3.1 Těžební průmysl

Beneš a kol. (2004) uvádí, že první záznamy o dobývání uhlí na území města Mostu a v jeho okolí pocházejí z r. 1791, kdy byly zahájeny těžební práce na dole Magdalena u Střimic (v místě dnešní rekultivované výsypky lomu Ležáky). Další doly pak vznikaly v 19. století, hlavně v jeho 2. polovině a zejména ve 20. století. Vytěžené uhlí zprvu nahradilo dřevo, které bylo výhradně používáno k vytápění. Po vynálezu parního stroje pak bylo používáno k jeho pohonu a s rozvojem elektrifikace především k výrobě elektřiny v parních elektrárnách. Tento způsob využití převládá i dnes, když přibližně 59% elektřiny (ale i tepla) u nás je vyráběno z hnědého uhlí. Oblast Mostecka se tak stává hlavním centrem hnědouhelného revíru a vzniká zde řada významných uhelných společností.¹⁵

3. 1. 1 Nejvýznamnější společnost – Czech coal group

V současnosti je skupina Czech Coal tvořena zejména těžební společností Vršanská uhelná

15 BENEŠ, E. a kol., c. d., s. 56

a.s. a řadou vedlejších obslužných společností. Skupina se zaměřuje na tři hlavní předměty podnikání: těžba hnědého uhlí, obchod s energetickými komoditami a rozvoj nových energetických projektů.¹⁶ V obchodním rejstříku pak můžeme najít jako další uvedené předměty obchod s elektřinou, oceňování majetku pro věci movité, věci nemovité, nehmotný majetek, finanční majetek a obchod s plynem.¹⁷

Ilustrace 4: Hlavní obory činností skupiny Czech coal

Zdroj: <http://czechcoal.cz/cz/profil/ccg/rz/ur2011cz.pdf>

Společnosti navazují na pětisetletou tradici dobývání hnědého uhlí v severozápadních Čechách. Již roku 1594 máme první zmínky o využívání uhlí v okolí Mostu. V roce 1871 ve Vídni pak byla založena Mostecká společnost pro dobývání uhlí Vídeňskou směnečnou bankou, fungovala jako první hnědouhelná akciová společnost v Rakousko-Uhersku. Roku 1945 došlo ke vzniku národního podniku Severočeské hnědouhelné doly (SHD) v Mostě, tento název vydržel až do roku 1992. Po rozpadu SHD byla Fondem národního majetku ČR dne 1. 11. 1993 založena Mostecká uhelná společnost, a.s., a zapsána do obchodního rejstříku. Společnost vznikla sloučením tehdejších státních podniků Doly a úpravny Komořany, Doly Ležáky a Doly Hlubina.¹⁸

V souvislosti s proměnami v oboru byly postupem času utlumovány a posléze uzavírány některé provozovny, například Úpravna uhlí Herkules, lom Most, hlubinný důl Alexander a hlubinný důl Kohinoor. Poslední činný hlubinný hnědouhelný důl v ČR, důl Centrum, provozuje společnost Důl Kohinoor a.s., dceřiná společnost Czech Coal a.s.¹⁹

¹⁶ KUŽEL, S., *Roční zpráva skupiny Czech Coal: Hospodaření a udržitelný rozvoj v roce 2011*, S. 8

¹⁷ Zdroj údajů z: or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=210258&typ=PLATNY

¹⁸ KOLEKTIV AUTORŮ, 2001, *Mostecko - minulost a současnost*, s. 48

¹⁹ Tamtéž, s. 49

Skupina Czech Coal disponuje největšími rezervami uhlí v České republice a zásobuje jimi jak pro energetiku, tak malospotřebitelům. Také je druhým největším producentem hnědého uhlí v ČR co se týká ročního objemu těžby. Těžba a zpracování hnědého uhlí ve skupině Czech Coal bylo do roku 2008 klíčovou náplní působení Mostecké uhelné a.s., která se rozštěpila na tři sesterské společnosti rozhodnutím valné hromady v říjnu 2008 (Vršanská uhelná a.s., Litvínovská uhelná a.s. a Czech Coal Services a.s.). V oblastech těžebního revíru působí dvě firmy a to Litvínovská uhelná a.s. spravující lom ČSA, a Vršanská uhelná a.s., jež řídí těžební oblasti Vršany a Šverma. Pokud se jedná o postup těžby, obě společnosti vedou odlišnou strategii, a to s ohledem na doposud platné územní limity. Mezi součásti skupiny Czech Coal se řadí i Důl Kohinoor a.s., který se zabývá těžbou uhlí na území posledního hnědouhelného hlubinného dolu Centrum. V roce 2011 docílila odbytová těžba mosteckého hnědého uhlí ve skupině Czech Coal celkové úrovně 14 148 tisíc tun. Hrubá těžba uhlí Skupiny meziročně vystoupala o 248 tisíc tun na číslo 14 137 tisíc tun.²⁰

Již v roce 2008 narazil lom ČSA na linii územních limitů těžby stanovených vládním usnesením č. 444/1991. Za nynějších poměrů, kdy je stále zpochybňována eventualita překročení těchto limitů, připravuje skupina Czech Coal harmonogram zredukování a dočasného zastavení těžby koncem roku 2022 v lokalitě ČSA. K 1. 1. 2012 totiž lom ČSA obsahuje v rámci limitů posledních 28,1 milionu tun hnědého uhlí. Zároveň je však Skupina připravena uskutečnit projekt zpřístupnění zásob nacházejících se za limity, jelikož má v dané oblasti platný dobývací prostor. Restrikce těžby v důsledku limitů se nikterak nedotýká druhého lomu Vršany, který jakožto jediný v ČR může uhlím zásobovat až do roku 2052.²¹

Společnosti skupiny Czech Coal spolu s dceřinými partnery patří mezi nejdůležitější zaměstnavatele v Ústeckém kraji. Poskytují práci 4,4 tisíce zaměstnancům, kteří v okrese Most, ze kterého pochází největší část zaměstnanců (71 %), v roce 2011 tvořili 6,2 % zaměstnaných obyvatel.²²

20 KUŽEL, S., c. d., s. 23 - 25

21 KUŽEL, S., c. d., s. 27

22 KUŽEL, S., c. d., s. 33

Czech coal a.s.	208
Vršanská uhelná a.s.	572
Litvínovská uhelná a.s.	913
Coal Services a.s.	848
DTS Vrbenský, a.s.	114
Czech coal POWER s.r.o.	349
Krušnohorské strojírny Komořany a.s.	692
Důl Kohinoor a.s.	335
RENOGNUM a.s.	155
HUMECO, a.s.	89
REKULTIVACE a.s.	119
Infotea s.r.o.	50
HIPODROM MOST a.s.	13
Počet zaměstnanců k 31. 12. 2011 celkem	4457

Tabulka 8: Počty zaměstnanců rozčleněné do jednotlivých společností

zdroj: czechcoal.cz

Počet zaměstnanců k 31. 12. 2011 celkem	4457
Z toho mužů	3535
Do 30 let	288
Ve věku 30-50 let	1612
Ve věku nad 50 let	1635
Z toho žen	922
Do 30 let	20
Ve věku 30-50 let	440
Ve věku nad 50 let	462

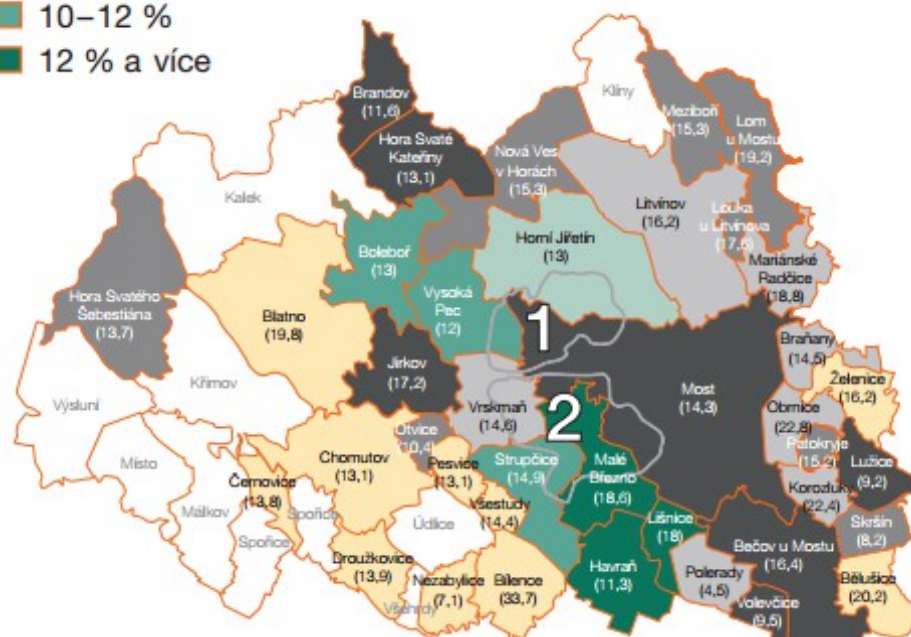
Tabulka 9: Počty zaměstnanců podle pohlaví a věkových skupin

zdroj: czechcoal.cz

Podíl zaměstnanců skupiny Czech Coal z obyvatel, kteří měli práci, v %

- 1–2 %
- 3–4 %
- 4–6 %
- 7–8 %
- 9–10 %
- 10–12 %
- 12 % a více

- 1 Lom ČSA
Litvínovská uhelná a.s.
- 2 Lom Vršany
Vršanská uhelná a.s.

Barevná škála udává počty zaměstnanců společností skupiny Czech Coal* vyjádřené jako procentní podíl z obyvatel, kteří měli zaměstnání (data k lednu 2012). Číslo v závorce pod názvem obce udává relativní míru nezaměstnanosti v lednu 2012.

Ilustrace 5: Význam skupiny Czech Coal jako zaměstnavatele v Ústeckém kraji v roce 2011

zdroj: czechcoal.cz

3. 2 Chemický průmysl

Beneš a kol. (2004) uvádí, že chemický průmysl představuje na Mostecku nejvýznamnější odvětví z hlediska obrátu a zisku a zaměstnává přibližně 4 600 přímých pracovníků. Dalších několik tisíc jich pracuje ve firmách, které jsou dodavateli surovin a služeb. Chemické výroby i zpracovatelské podniky jsou vybaveny moderními technologiemi, které jsou většinou plně automatizované. Chemický komplex v Litvínově-Záluží je největším v chemickém sektoru v ČR.²³

23 BENEŠ, E. a kol., c. d., s. 63

3. 2. 1 Nejvýznamnější společnost – Unipetrol Orlen Group

Růžička (2012) uvádí, že k chemické výrobě jako takové v novodobém slova smyslu dochází ve 40. letech 20. století. Německý koncern Hermann Goering Werke AG započal roku 1939 budovat moderní hydrogenační závod STW na výrobu motorových paliv na bázi hnědého uhlí. Závod vznikl díky velkému úsilí lidí z řad odborníků, dělníků, totálně nasazených pracovníků a později i zajatců a vězňů (v roce 1944 pracovalo v závodě přes 40 tisíc lidí, mluvící 18 jazyky). První benzín byl vyroben v prosinci roku 1942.

Od roku 1944 byl závod systematicky bombardován spojeneckým letectvem a do roku 1945 byl ze 70% zničen. Po válce připadl nefunkční závod jako válečná reparace Sovětskému svazu, který jej předal československému státu. Závod byl obnoven a systematicky rozšiřován. Několikrát změnil své jméno. Vyráběl syntetické benzíny, motorovou naftu a petrolej. Zároveň dodával koks. Svítiplyn, dehty, elektrickou energii, páru, fenoly a síru pro další výrobky. Později se začal vyrábět metanol a čpavek.

Od konce 50. let do r. 1972 došlo k postupné přestavbě surovinové základny z hnědého uhlí na ropu. Do závodu byl zaveden mezinárodní ropovod ze střední Asie (tehdejšího Sovětského svazu). Sortiment produktů se stále rozrůstal, přibýly syntetický líh, etylbenzen, oxoalkoholy, umělá hnojiva a řada technických plynů.

Od konce 70. let nese podnik název Chemopetrol. Chemopetrol prošel po roce 1990 řadou organizačních i technologických změn. Zcela se změnil přístup k ochraně životního prostředí, hospodárnosti a kvalitě výrobních činností. V roce 1996 došlo k vyčlenění rafinérské části podniku do nové samostatné akciové společnosti s názvem Česká rafinérská, a.s., Litvínov. Oba podniky jsou nyní součástí koncernové skupiny UNIPETROL, a.s., se sídlem v Kralupech nad Vltavou a patří svými hospodářskými výsledky mezi nejvýznamnější podniky ČR.“

Unipetrol je vedoucí skupinou v oblasti zpracování ropy a petrochemie v České republice a jeden z hlavních hráčů ve střední Evropě. Od roku 2005 je součástí největší středoevropské rafinérské a petrochemické skupiny PKN Orlen.

Závod je dnes druhým největším zaměstnavatelem na Mostecku. K 31. prosinci 2012 ve společnosti pracovalo 1591 zaměstnanců. Na konci roku byl průměrný věk zaměstnanců společnosti 44,83 let.“²⁴

24 RŮŽIČKA, K., *Výroční zpráva 2012*, s. 9 - 23

4. Dopravní infrastruktura

Beneš a kol. (2004) uvádí, že podhůří Mostecka patřilo odedávna k nejhustěji osídleným oblastem střední Evropy. Od keltské doby vedly územím obchodní stezky, které spojovaly Mostecko a Českou kotlinu s dnešním Saskem. K rozvoji silniční sítě ve vrcholném středověku došlo následkem rozvoje řemesel a obchodu a v 16. století díky intenzivnímu rudnému dolování v Krušných horách.

Průmyslová těžba hnědého uhlí vyvolala novou vlnu investic, tentokrát do železnic a silnic. Od roku 1870 bylo Mostecko napojeno na Ústecko-teplickou dráhu a k dolům a důležitým podnikům byly napojeny vlečky. Došlo k propojení Mostecká s Prahou, Plzní a jinými hospodářskými centry v Čechách i v Sasku s labskou vodní cestou. Byl vytvořen plán staveb železnic přes Krušné hory, realizovala se však jen jediná, vedoucí z Mostu přes Litvínov na Moldavu a odtud do saského Freibergu.

Města zvýšila v období průmyslové revoluce několikanásobně svůj počet obyvatel, což si vyžádalo další budování moderních silničních sítí ve městech i dokonalejší propojení obcí silnicemi a železnicí.

Novým dopravním prvkem se stala městská elektrická pouliční dráha, která zahájila provoz na Mostecku roku 1901. Byla úzkokolejná a spojovala město Most s dnes už zaniklými obcemi Kopisty, Růžodol, Lipětín a Dolní Litvínov, dále s Horním Litvínovem, Chudeřínem a Janovem.

20. stol. znamenalo rychlé zdokonalování dopravních cest i prostředků. Po 2. světové válce se prudce rozvinula povrchová těžba uhlí, která výrazně zasáhla do dopravní infrastruktury. Budovala se náhradní dopravní spojení a mj. vznikl jeden z technicky velmi zajímavých dopravních koridorů na největší sypané hrázi na světě (přes 1 miliardu m³ zeminy) mezi zaniklou obcí Komořany a městem Jirkov. Vede po něm čtyřproudá silnice a železnice a řeka Bílina, vedená v kovovém potrubí, a horkovod z komořanské teplárny do Jirkova.

Na východním okraji nového Mostu vznikl tzv. Mostecký koridor, do něhož byla přeložena železnice, hlavní podkrušnohorská silniční magistrála (R 13), trasa elektrické dráhy propojující Most s Litvínovem a také řeka Bílina. Vybudovalo se na něm nové sdružené železniční a autobusové nádraží a uzlový bod pro městskou hromadnou dopravu.²⁵

25 BENEŠ, E. a kol., c. d., s. 70

4. 1 Železnice

Nejdůležitější spojnici z hospodářského hlediska je podkrušnohorská trať č. 130 (Ústí nad Labem – Cheb). Další významné železnice vedou do Prahy a Žatce (Plzně), okrajový význam mají tratě z Litvínova do Děčína a na Moldavu a z Mostu do Lovosic.²⁶

4. 2 Silnice

Hustota silniční sítě je v porovnání s okolními územími nízká, celkem ji tvoří asi 300 km komunikací, z toho asi jen 50 km silnic I. třídy. Silnice I. třídy I/13 směřuje na východ (Ústí nad Labem) a západ (Karlovy Vary) a buduje se jako čtyřproudová. Propojuje Mostecko s mezinárodní silnicí I/8, která spojuje Prahu s Drážďany (SRN) a se silnicí I/7, která spojuje Prahu se Saskou Kamenicí (SRN).

Dalšími významnými silnicemi jsou I/27 vedoucí z Oseka přes Litvínov do Mostu, Žatce a Plzně a I/28 z Mostu do Loun (pak jako I/7 do Prahy) a I/15, vedoucí z Mostu do Lovosic (pak jako D/8 do Prahy). Ostatní silnice II. a III. třídy mají spíše lokální význam.²⁷

4. 3 Dopravní obslužnost území

Dostatečná doprava do odlehlejších míst Mostecka je podmínkou mobility pracovních sil a uspokojování sociálních potřeb (doprava do zaměstnání, škol, do zdravotnických zařízení a úřadů). Veřejnou osobní dopravu (bez MHD) do obcí na Mostecku zajišťuje několik dopravních společností, využívá ji jen malá část 20 tisíc obyvatel, kteří žijí mimo města Most a Litvínov. Dopravní obslužnost je garantována krajským úřadem a obcemi. Hospodárnost provozu je velmi nízká a není udržitelná bez veřejných dotací.²⁸ Kromě Dopravního podniku měst Mostu a Litvínova, zajišťující MHD, dopravu po okrese, ale i mimo něj zajišťují společnosti např. KAVKA a.s., Karel Murdoch DALE, CHEMSTAV Litvínov s.r.o..

4. 4 Městská hromadná doprava (MHD)

Od roku 1995 je provozována Dopravním podnikem měst Mostu a Litvínova, jako nástupcem státního podniku. Hlavními majiteli jsou města Most a Litvínov. Je tvořena tramvajovou

²⁶ KOLEKTIV AUTORŮ, 2002, *Mostecko, Litvínovsko, Lounsko, Žatecko v historických studiích: Sborník učitelských prací z kursů univerzitních extenzí v Mostě*, s. 68

²⁷ Tamtéž, s. 78

²⁸ Zdroje dat dostupné z: dpmost.cz/onas-min1

a autobusovou dopravou. Společnost se stala jedním z největších dopravců v severních Čechách. Hustá síť jeho linek, rozvíjející se od páteře elektrické rychlodráhy, pokrývá plně přepravní potřeby prakticky celého okresu na 28 linkách. Celková délka tras byla v r. 2003 téměř 260 km.²⁹

V roce 2006 proběhla dvě koncesní řízení na zaručení dopravní obslužnosti na území Ústeckého kraje na linkách veřejné linkové dopravy vykonávaných v závazku veřejné služby. Na základě kladných výsledků v koncesním řízení započala akciová společnost DOPRAVNÍ PODNIK měst Mostu a Litvínova od r. 2006 provozovat 27 autobusových linek v režimu linkové dopravy pro Krajský úřad Ústeckého kraje v oblasti „Mostecká pánev“ a „Litvínovsko“. Od roku 2007 pak byla obstarána linková doprava v sektoru příměstské dopravy „Most-Litvínov“ v režimu veřejné linkové dopravy příměstské.³⁰

5. Analýza současného stavu vyjížd'ky a dojížd'ky

Tato kapitola se zabývá analýzou dojížd'ky a vyjížd'ky v okrese Most. Dojížd'ka a vyjížd'ka se statisticky sleduje při Sčítání lidu, domů a bytů, které se koná v desetiletých intervalech. Data potřebná k analýze dojížd'ky a vyjížd'ky do zaměstnání a škol byla čerpána z Českého statistického úřadu, a to na základě informací získaných ze sčítání k 26. 3. 2011.

V této kapitole jsou představeny základní ukazatele, které budou v práci použity při hodnocení dojížd'ky a vyjížd'ky. Vyjížd'ka a dojížd'ka je chápána ze dvou aspektů, kdy cesta do zaměstnání a do škol z hlediska obce obvyklého pobytu je vyjížd'kou, kdežto cesta do zaměstnání a do škol z hlediska obce pracoviště a školy je dojížd'kou. Obecně jsou tyto pojmy totožné, neboť souhrn dojížd'ky a vyjížd'ky se celostátně rovná. V konkrétních územních celcích je zapotřebí oba pojmy odlišovat. Vždy je specifikováno, zda se jedná o počty vyjíždějících nebo dojíždějících osob. Sloučením údajů vyjíždějících do zaměstnání a škol získáme celkovou vyjížd'ku. Analogicky, sloučením údajů dojíždějících do zaměstnání a škol obdržíme údaj o celkové dojížd'ce.³¹

Otázky týkající se dojížd'ky a vyjížd'ky do zaměstnání při sčítání vyplňovali pouze zaměstnaní. Vyjíždějícími do zaměstnání byly osoby, jejichž místo pracoviště se nacházelo na jiné adrese, než je jejich místo obvyklého pobytu. Do počtu vyjíždějících osob do zaměstnání se nezahrnují pracující studenti a učni, ačkoliv byli k datu sčítání ekonomicky aktivní, jsou zařazeni v

29 Zdroje dat dostupné z: dpmost.cz/onas-min1

30 Zdroje dat dostupné z: dpmost.cz/onas-min1

31 Zdroje dat dostupné z: *SLBD: Ústecký kraj – analýza výsledků. 2011*

počtech dojíždějících osob do školy.³²

Saldo dojížd'ky představuje rozdíl v počtu dojíždějících a vyjíždějících osob.

Údaje o dopravním prostředku a době trvání dojížd'ky byly uváděny podle každodenní cesty do zaměstnání nebo školy. Frekvenci dojížd'ky do místa pracoviště či školy vyplňovaly pouze osoby, které při cestě do zaměstnání a školy opouštěly obec obvyklého pobytu.³³

Směrový proud dojížd'ky je definován počtem osob vyjíždějících z obce místa obvyklého pobytu do obce pracoviště, případně do konkrétního státu při dojížd'ce do zahraničí. Údaje o počtech vyjíždějících do jiných okresů, jiných krajů nebo do zahraničí jsou zpracovány pouze za osoby, u nichž byl cíl dojížd'ky (obec, stát) přesně identifikován. Pro uvedení konkrétní obce dojížd'ky je rozhodující velikost směrového proudu, což bylo minimálně 10 osob.³⁴

5. 1 Vyjížd'ka a dojížd'ka do zaměstnání

Jak již bylo řečeno, vyjížd'kou do zaměstnání se rozumí cesta do zaměstnání z hlediska obce obvyklého pobytu. Dojížd'kou nazýváme cestu do zaměstnání z hlediska obce pracoviště.

5. 1. 1 Podle typu vyjížd'ky

Na základě údajů zjištěných při sčítání v roce 2011 vyjíždělo za prací v okrese Most 10,3 tisíc osob, z čehož 6 113 osob vyjíždělo do zaměstnání v rámci okresu a 2 546 osob své pracoviště nacházelo mimo okres jejich obvyklého bydliště. Do jiných krajů se pak vydává na 1 345 osob a mimo Českou republiku 296 osob.³⁵

V porovnání s Ústeckým krajem vyjíždělo podle výsledků sčítání 2011 za prací 135 055 osob. Své pracoviště mimo obec mělo 81 167 osob, tzn. 60,1 % z celkového počtu vyjíždějících (průměr ČR dosáhl 55,1 %). V údajích o dojížd'ce nejsou zahrnuty osoby, které místo výkonu zaměstnání často měnily a osoby bez stálého pracoviště, pro které byla v SLDB 2011 zavedena zvláštní kategorie „zaměstnání bez stálého pracoviště“. V Ústeckém kraji se jednalo o 14 745

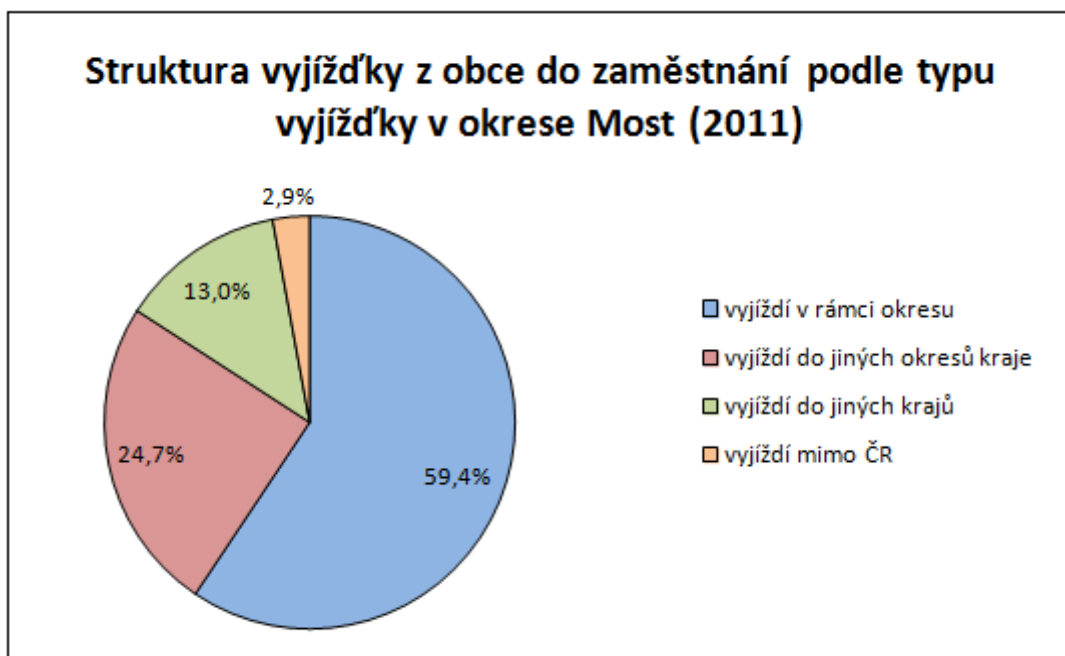
32 Zdroje dat dostupné z: *SLBD: Ústecký kraj – analýza výsledků. 2011*

33 Zdroje dat dostupné z: *SLBD: Ústecký kraj – analýza výsledků. 2011*

34 Zdroje dat dostupné z: *SLBD: Ústecký kraj – analýza výsledků. 2011*

35 Zdroje dat dostupné z: *SLBD: Okres Most*

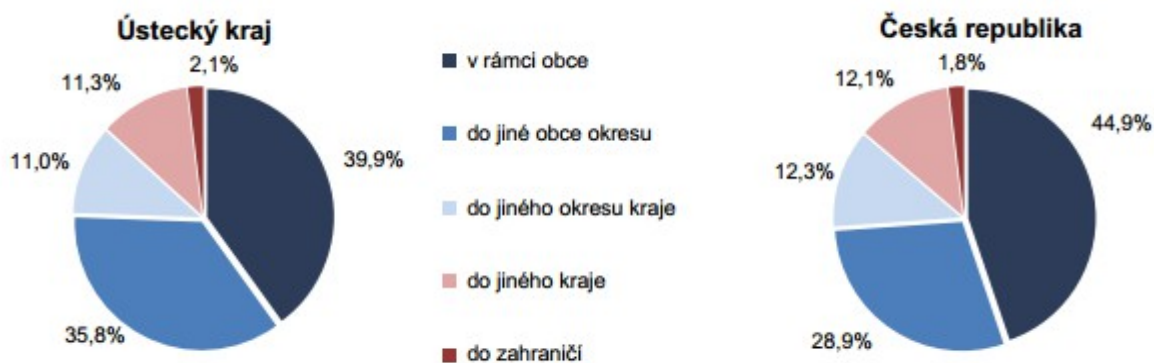
zaměstnaných. Jejich podíl na celkovém počtu zaměstnaných představoval 4,5 % a byl pod průměrem ČR o 0,6 p.b. Kromě těchto osob existovala ještě skupina zaměstnaných s nezjištěným pracovištěm a ty v kraji představovaly 7 733 osob, tj. 2,4 % zaměstnaných (0,2 p.b. nad průměrem ČR).

Graf 5: Struktura vyjížděky z obce do zaměstnání podle typu vyjížděky

Zdroj: czso.cz

Struktura vyjížděky do zaměstnání podle typu vyjížděky (2011)

Graf 6: Struktura vyjížděky do zaměstnání podle typu vyjížděky

Zdroj: czso.cz

	Vyjíždějící z obce				Podíl vyjíždějících denně v (%)	Dojíždějící do obce			
	celkem	v tom		denně		celkem	v tom		denně
		muži	ženy				muži	ženy	
Kraj celkem	81 167	46 994	34 173	65 167	80,3	67 043	37 792	29 251	56 932
Děčín	11 860	7 166	4 694	8 821	74,4	7 998	4 579	3 419	6 836
Chomutov	12 797	7 475	5 322	9 965	77,9	10 339	5 796	4 543	8 643
Litoměřice	14 465	8 050	6 415	12 195	84,3	10 268	5 499	4 769	8 993
Louny	9 667	5 550	4 117	7 791	80,6	7 296	4 015	3 281	6 186
Most	10 402	6 108	4 294	8 336	80,1	9 285	5 596	3 689	7 755
Teplice	13 899	7 841	6 058	11 479	82,6	11 690	6 708	4 982	9 898
Ústí nad Labem	8 077	4 804	3 273	6 580	81,5	10 167	5 599	4 568	8 621

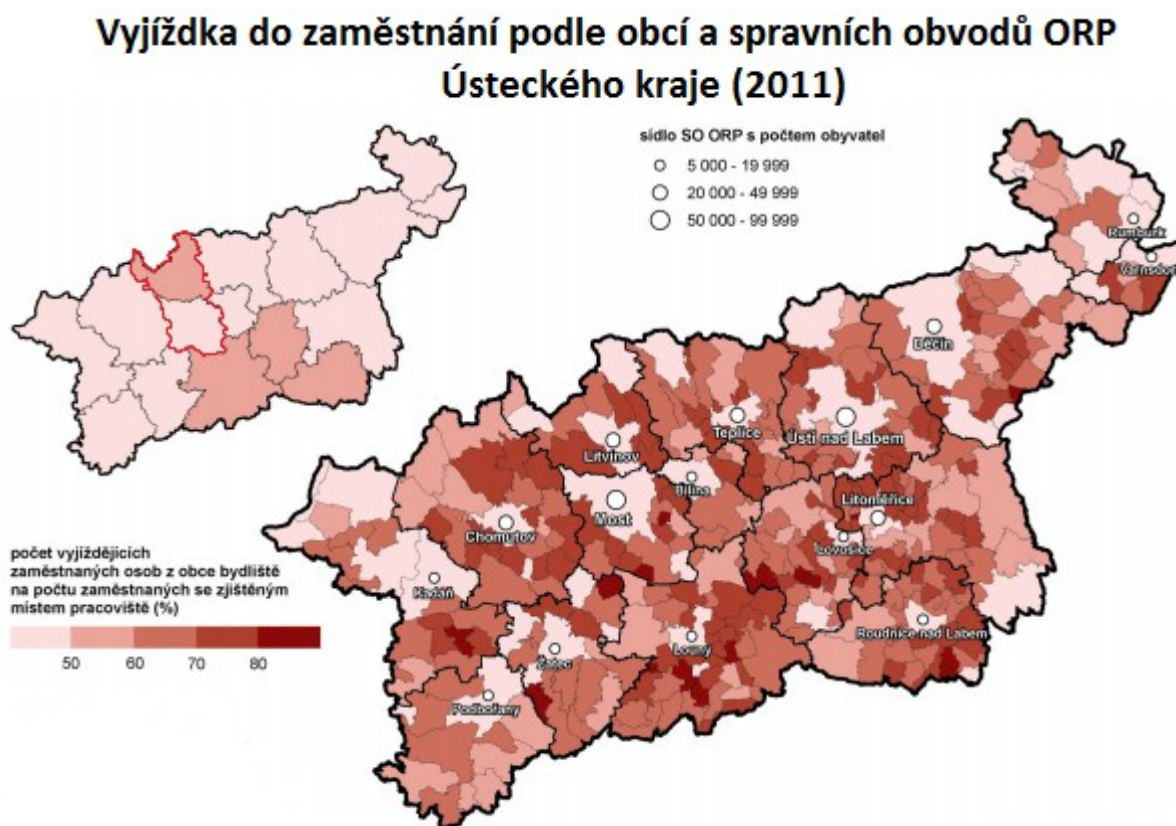
Tabulka 10: Základní ukazatele dojížděky do zaměstnání podle okresů

Zdroj: czso.cz

Nejvyšší měrou se na počtu vyjíždějících z obce v kraji podílely zejména okresy Litoměřice a Teplice (více než 17 %), naopak nejmenší podíl (10 %) vyjíždějících byl v okrese Ústí nad Labem (více pracovních příležitostí). Denně vyjíždělo mimo obec více než 80 % osob, a to jak v kraji jako celku tak ve většině okresech kraje. Valná většina krajské i okresní vyjížděky za prací z obce byla provozována uvnitř České republiky. Do zahraničí vyjíždělo celkem 2 812 osob, nejvíce jich bylo z okresu Děčín 1 004, což je téměř 36 % vyjíždějících do zahraničí v kraji. V okrese Most toto číslo činí 13%, což je celkem 296 osob.

Největší podíl vyjíždějících z obce připadá ve směru do jiných obcí okresu, a to s ohledem na kraj i na všechny okresy. Hodnota vyjíždějících za prací mimo okres a mimo kraj zaujímá v Ústeckém kraji zhruba stejný podíl. Je to způsobeno vlivem větších možností pracovních příležitostí ve větších městech, ochotou dojíždět na delší vzdálenosti kvůli vyššímu platovému ohodnocení, ale také jednou z největších příčin je pokles pracovních příležitostí v některých regionech, zejména v okresech s dříve silně koncentrovanou zemědělskou a průmyslovou výrobou. Poloha okresů a koncept pracovních příležitostí jsou dalšími aspekty rozdílů v zastoupení meziokresní a mezikrajové vyjížděky. Zatímco se okresy Děčín, Litoměřice a Louny vyznačují převážně vyjížděkou

do jiného kraje, u okresů Chomutov, Most, Teplice a Ústí nad Labem převládají cesty meziokresní. Ve všech velikostních oddílech obcí převažovala vyjíždka do jiné obce okresu, ale nejvyšší byla v obcích do 5 tisíc obyvatel a s rostoucím počtem obyvatel se postupně snižovala. V obcích nad 50 tisíc obyvatel se jí téměř vyrovnala vyjíždka do jiného okresu kraje.³⁶

Ilustrace 6: Vyjíždka do zaměstnání podle obcí a správních obvodů ORP ÚK

Zdroj: czso.cz

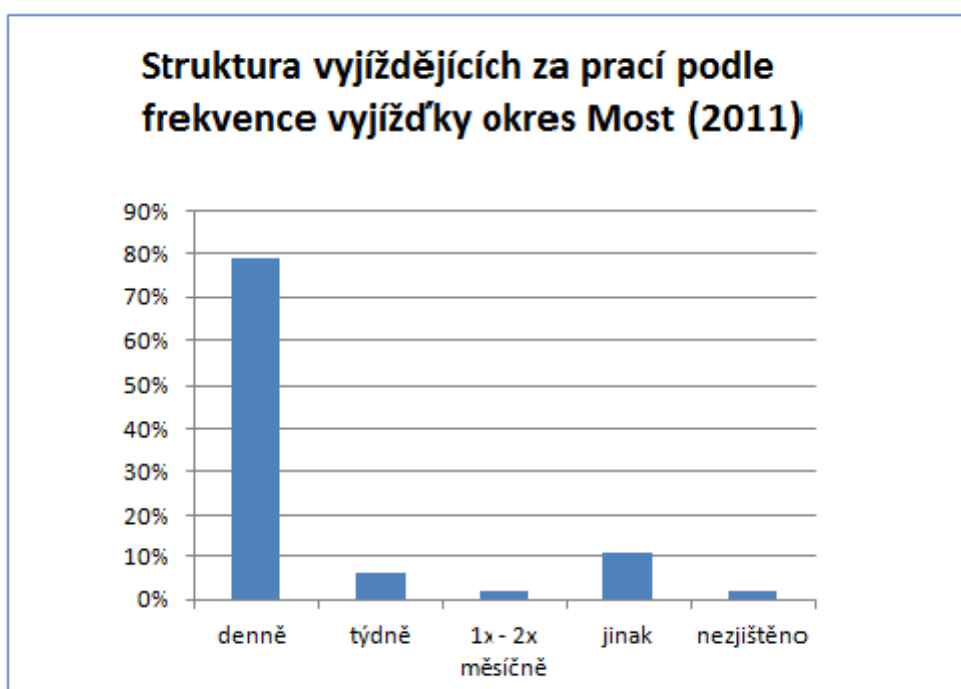
Nejvyšší podíl vyjíždějících pracujících z hlediska celkového počtu zaměstnaných v jednotlivých okresech byl zaznamenán v okrese Litoměřice (52,1 %), přes hranici 40 % se dostali zaměstnaní v okresech Teplice, Louny a Chomutov (48,7 %, 47,9 % a 42,3 %). Kolem 39 % zaměstnaných vyjíždělo z obce za práci v okresech Most a Děčín, nejméně dojíždějících pak pocházelo z okresu Ústí nad Labem (28,5 %). Nejvyšší podíl vyjíždějících, a to více než 60 % z počtu zaměstnaných, byl v obcích do 5 tisíc obyvatel a se zvyšujícím počtem obyvatel obce se intenzita vyjíždky snižovala, což opět stvrzuje fakt, že ve větších obcích jsou větší možnosti najít práci.³⁷

³⁶ Zdroje dat dostupné z: SLBD: Ústecký kraj – analýza výsledků. 2011

³⁷ Zdroje dat dostupné z: SLBD: Ústecký kraj – analýza výsledků. 2011

5. 1. 2 Podle frekvence vyjíždky

Převážná většina obyvatel vyjíždějících do zaměstnání mimo svou obec běžného pobytu vyjíždí denně. Podíl denních cest na celkové vyjíždě dosahoval v Ústeckém kraji 80,3 % a byl po Hl. m. Praze druhý nejnižší mezi kraji.³⁸ Z následujícího grafu vyplývá, že podíl vyjíždějících v okrese Most zhruba koresponduje s čísly za celý Ústecký kraj. Podíl denně vyjíždějících se pohybuje na bezmála 80%, týdně pak vyjíždí 7% obyvatel. Odpověď jinak než je uvedeno se týkala 11% vyjíždějících. Zanedbatelné množství (2%) pak tvořila skupina vyjíždějících 1x – 2x měsíčně.

Graf 7: Struktura vyjíždějících za prací podle frekvence vyjížděky

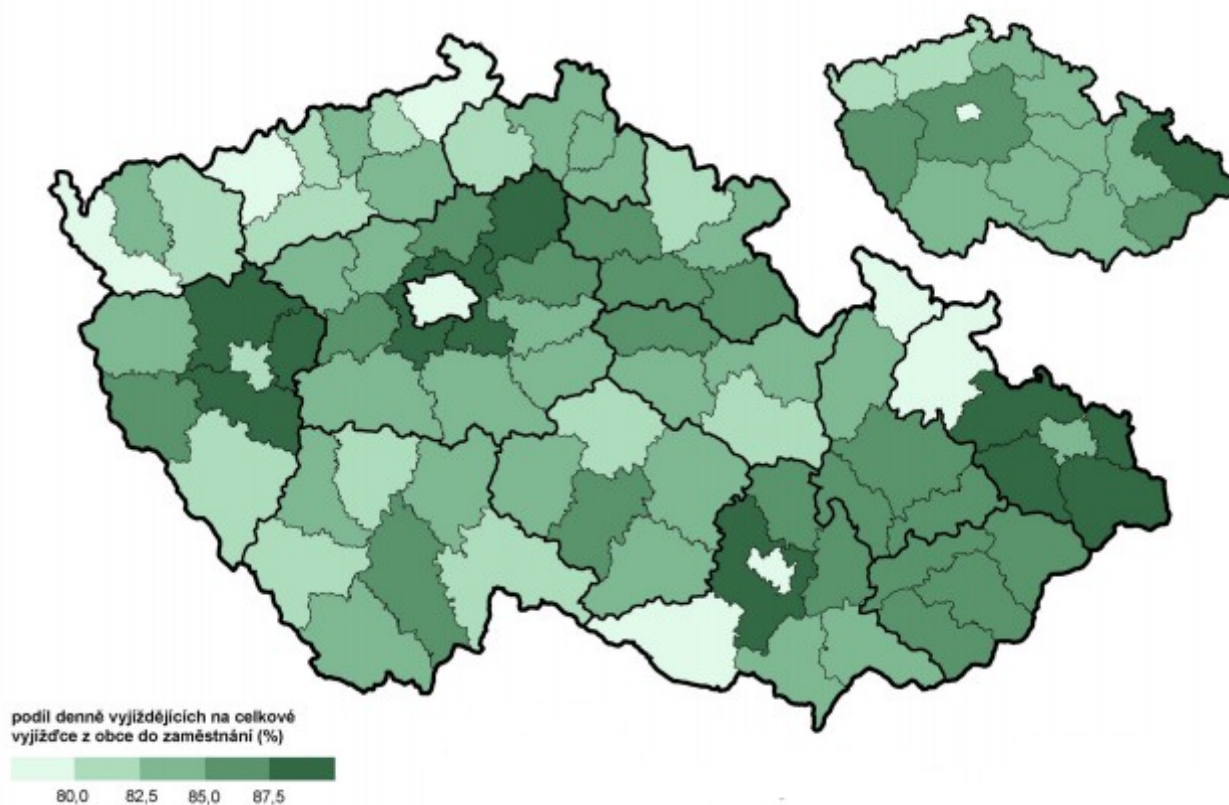
Zdroj: czso.cz

Zároveň zde uvádím graf, z něhož můžeme vyčíst podíl vyjíždějících denně podle pohybu vyjížděky. Z celkového počtu 10 300 osob vyjíždějících denně dojíždí do zaměstnání v rámci okresu Most 5 259 obyvatel (63%), do jiných okresů v kraji se denně vydává 2 121 lidí. Mimo Ústecký kraj pak vyjíždí 746 osob (9%) a za hranice České republiky se denně vydává 146 obyvatel okresu Most.

³⁸ Zdroje dat dostupné z: *SLBD: Ústecký kraj – analýza výsledků. 2011*

Následující kartogramy uvádějí denní vyjížďku za prací pro Českou republiku a Ústecký kraj a pro všechny obce v okrese Most. Většina obcí v okrese odpovídá průměrným hodnotám jak krajským, tak celorepublikovým, a to kolem 85%. Absolutně nejvyšší podíl z celkové denní vyjížďky zauímají obce Volevčice (95%) a Klíny (94%). Města Most a Litvínov se pohybují na 80%. Nejméně vyjíždějí denně za zaměstnáním obyvatelé z Českého Jiřetína, podíl činí pouhých 67%.

Denní vyjížďka do zaměstnání v okresech a krajích (2011)

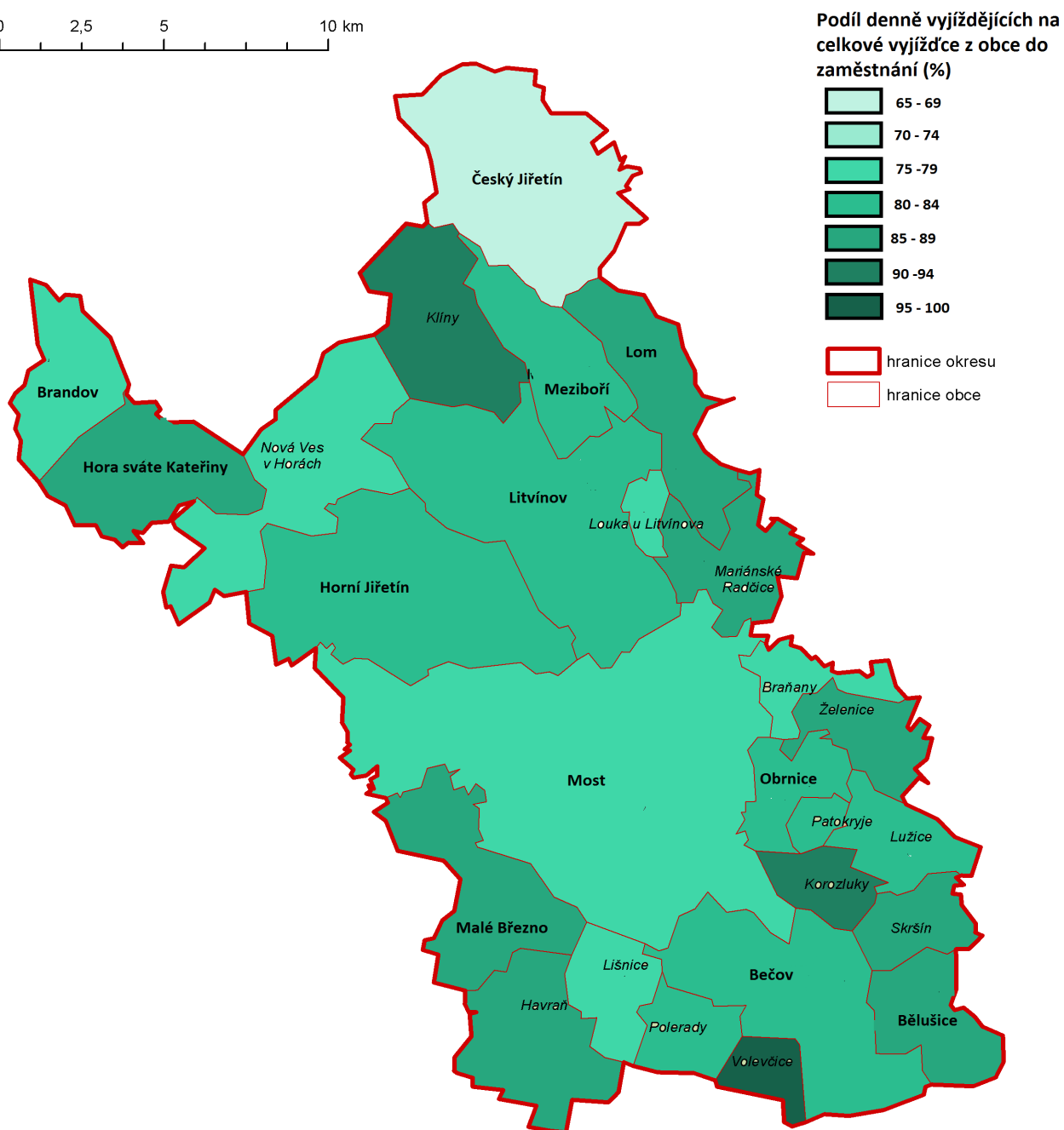

Ilustrace 7: Denní vyjížďka do zaměstnání v okresech a krajích

Zdroj: czso.cz

Denní vyjíždka do zaměstnání v okrese Most (2011)

0 2,5 5 10 km

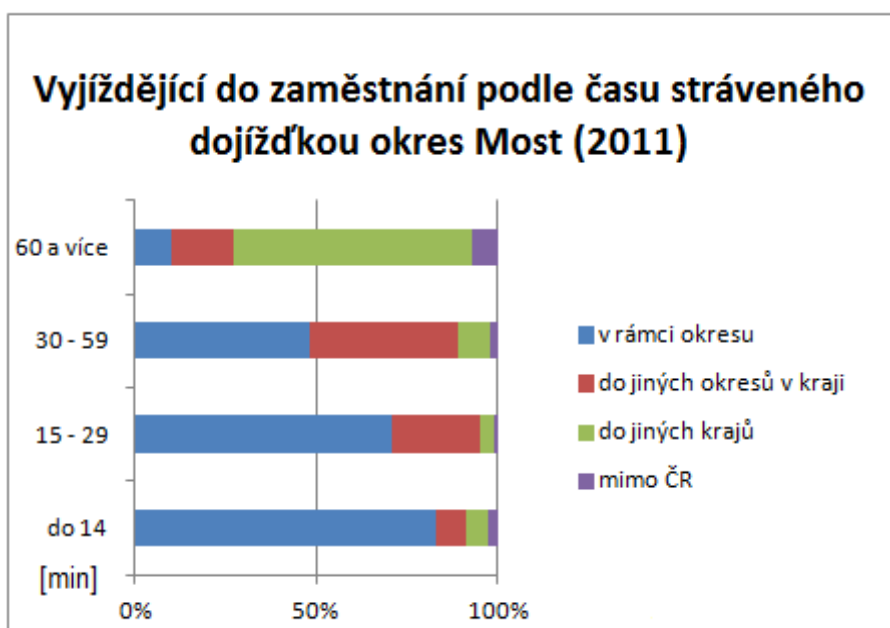
Leona Kulhánková
 KGE - TUL 2014
 použitý softwar: ArcGIS 10.0
 souřadnicový systém: S-JTSK Krovak EAST NORTH

Ilustrace 8: Denní vyjíždka do zaměstnání

Zdroj: czso.cz

5. 1. 3 Podle času stráveného vyjížd'kou

Dalším aspektem, který jsem se rozhodla v mé práci zohlednit je časová délka dojezdovosti do zaměstnání. Struktura denní vyjížd'ky z hlediska času stráveného cestou byla různá v závislosti na jejím typu z prostorového hlediska. S dojezdovou vzdáleností do 14 minut je logicky nejvíce vyjíždějících v rámci okresu a s narůstajícím časem se podíly osob snižují. Meziokresní vyjížd'ka a cesty do zahraničí se nejčastěji pohybovaly ve vyšších časových pásmech – 30 a více minut.

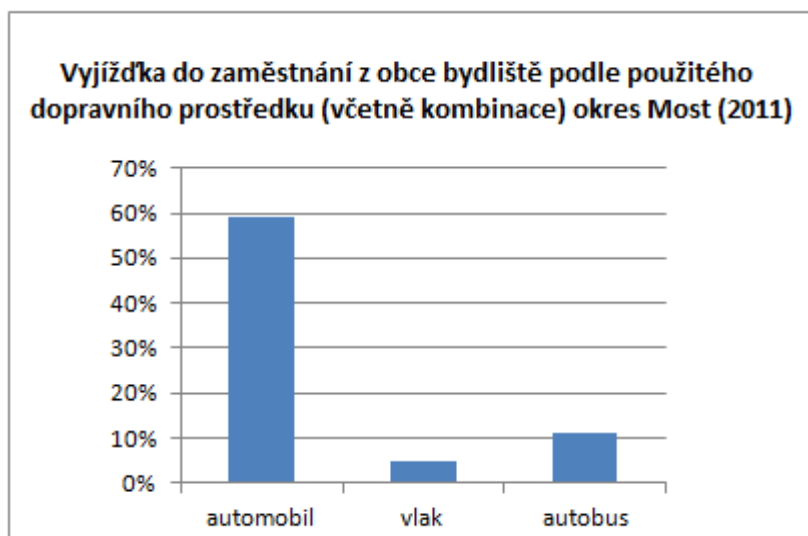
Graf 8: Vyjíždějící do zaměstnání podle času stráveného dojížd'kou

Zdroj: czso.cz

5. 1. 4 Podle využívaného dopravního prostředku

Při hodnocení vyjížd'ky z hlediska použitého dopravního prostředku se jednalo výhradně o každodenní cestu. Jednoznačně nejpoužívanějším dopravním prostředkem, jak v kraji, tak v celé republice, byl automobil, vč. kombinací. Z pohledu jednotlivých okresů se automobil nejhojněji využíval v okrese Louny a nejméně v okrese Děčín. Nejvyšší podíl veřejné dopravy, cesty vlakem a autobusem (včetně všech kombinací), připadá na okres Litoměřice, nejméně využívaná je v okresech Most a Teplice. Nejméně využívaným prostředkem v okrese Most je vlak, využívá ho pouze 5% osob, autobusovou dopravu volí 11% obyvatel. Nejčastěji však jezdí lidé do zaměstnání

automobilem (59%).³⁹

Graf 9: Vyjíždka do zaměstnání z obce bydliště podle použitého dopravního prostředku

Zdroj: czso.cz

Tabulka č. 11 shrnuje celkové počty osob vyjíždějících a dojíždějících denně a za průmyslem. Zachycuje data za každou obec zvlášť a to jak z pohledu vyjíždky z obce tak i dojíždky do obce jako do místa s pracovní příležitostí. U nejlidnatějších zástupců – město Most a Litvínov můžeme pozorovat, že přestože má Most nejvyšší hodnotu dojezdovosti, tak stále počet vyjíždějících je vyšší a saldo dojíždky je tak záporné. Litvínov se pohybuje v kladných číslech, ale počet vyjíždějících je stále také vysoký. Obce Brandov, Český Jiřetín, Klíny a Patokryje vykazují nejnižší míru dojíždky. Naopak u obcí Bělušice a Havraň míra dojíždky zdaleka přesahuje míru vyjíždky.

³⁹ Zdroje dat dostupné z: SLBD: Ústecký kraj – analýza výsledků. 2011

Okres/obce	Vyjíždějící z obce			Dojíždějící do obce		
	celkem	denně	za průmyslem	celkem	denně	za průmyslem
Okres Most	10 300	5259	8272	9225	4055	7703
Bečov	162	129	62	32	27	6
Bělušice	35	31	13	154	124	7
Braňany	194	146	84	37	32	16
Brandov	32	25	9	1	1	0
Český Jiřetín	6	4	2	4	1	1
Havraň	83	71	24	408	369	361
Hora sv. Kateřiny	44	38	8	28	18	5
Horní Jiřetín	381	312	141	291	274	227
Klíný	32	30	11	7	4	0
Korozluky	40	36	9	101	83	59
Lišnice	45	35	15	18	13	11
Litvínov	2177	1734	706	2921	2502	1492
Lom	692	592	256	139	124	62
Louka u Litvínova	170	133	71	171	124	130
Lužice	72	60	21	30	16	13
Malé Březno	48	41	12	28	26	10
Mariánské Radčice	121	103	47	32	29	16
Meziboří	851	687	347	222	202	10
Most	4566	3615	1893	4222	3405	1501
Nová Ves v Horách	77	61	24	50	33	4
Obrnice	202	163	84	266	238	102
Patokryje	82	67	21	2	2	1
Polerady	49	39	21	25	23	16
Skršín	41	35	11	11	10	0
Volevčice	20	19	5	2	1	1
Želenice	78	66	34	23	22	4

Tabulka 11: Celkový počet dojíždějících a vyjíždějících v jednotlivých obcích okresu Most (2011)

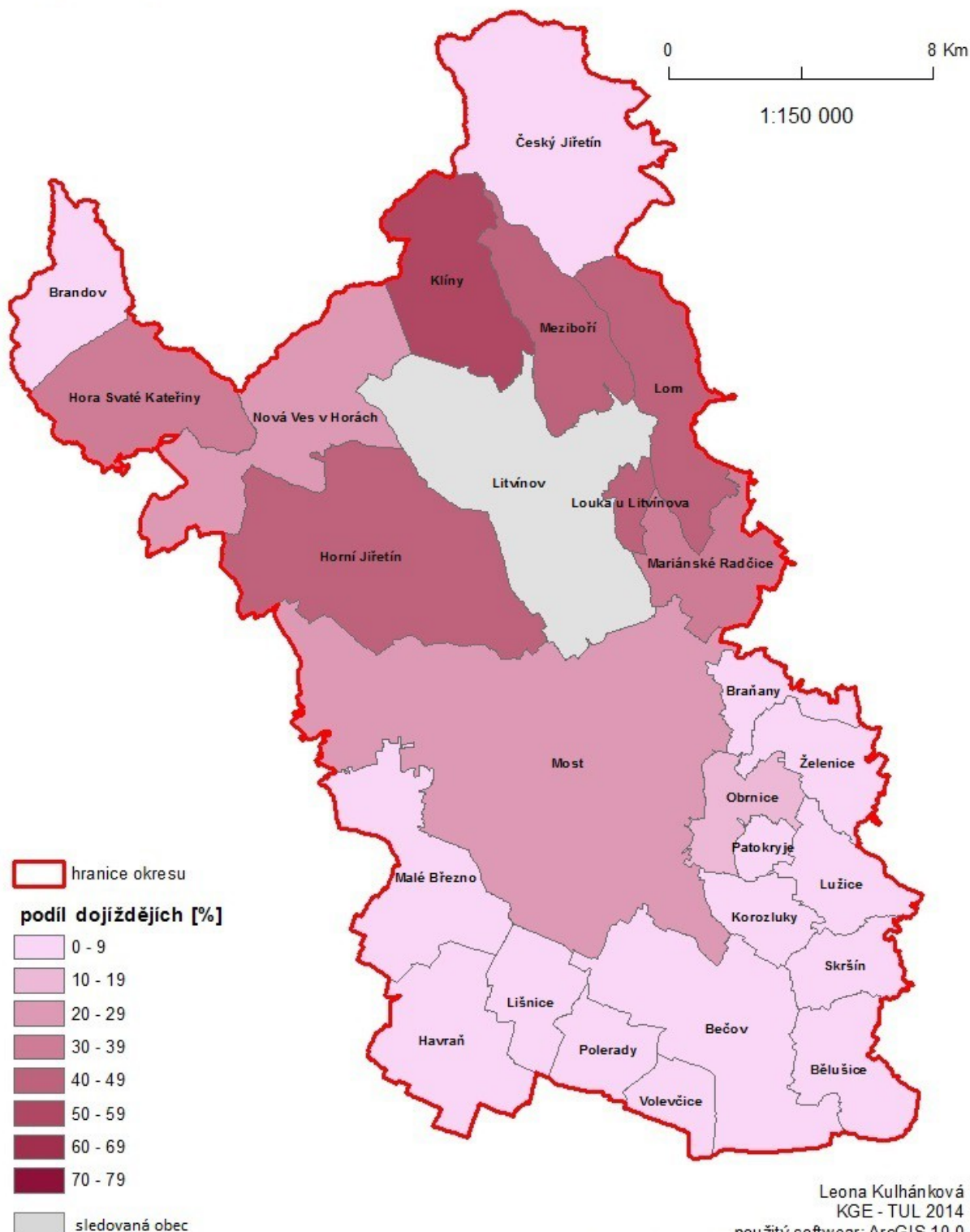
Zdroj: czso.cz

Počet vyjížděk za prací se odvíjí od pracovních příležitostí, kterých je více ve větších městech, vyjíždka taktéž závisí na vzdálenosti a dopravní dostupnosti center. V okrese Most je nejintenzivnější dojíždka do obcí Most a Litvínov, kde je nejvíce pracovních příležitostí. Vysoký počet pracovních míst zde zajišťují již zmiňované společnosti Czech coal a Unipetrol, dále se pak na zaměstnanosti podílí obchod, stavebnictví a zdravotnictví. Následující kartogramy pak zaznamenávají podíl obyvatel v jednotlivých obcích dojíždějících za prací do obcí Most a Litvínov.

Ve všech kartogramech můžeme pozorovat, že rozhodujícím faktorem je vzdálenost od sledované obce. Zatímco do Litvínova dojíždí lidé především ze severní Krušnohorské části okresu Most, zejména pak z obce Klíny, tak do Mostu dojíždějí především lidé z jižní a východní části okresu. Dalo by se také tvrdit, že dojíždka z jednotlivých obcí koresponduje s tím, pod které ORP obec spadá. Absolutně nejvyšší procento dojíždějících vykazuje obec Havraň (69,9%), dále pak obce Lužice a Korozluky přesahují také 60% dojíždky do Mostu. S nejnižšími čísly se naopak setkáváme u obcí Český Jiřetín a Brandov. Důvodem je velmi nízká míra celkové dojíždky, vyšší dojezdová vzdálenost do pozorovaných obcí a také blízkost lomů, jež nabízejí dostatečný počet pracovních míst, díky čemuž je většina obyvatel zaměstnána pouze v rámci obce.

Třetí kartogram je opět zaměřený na dojíždku do Mostu, zahrnuty jsou však i okresy Chomutov a Teplice. Celkem jsou zde obsažena data ze 104 obcí. Intenzita dojíždky je opět závislá na vzdálenosti od sledované obce, ale také počet obyvatel je výrazným faktorem. Obce s vyšším počtem obyvatel mají vyšší podíl dojíždějících do Mostu.

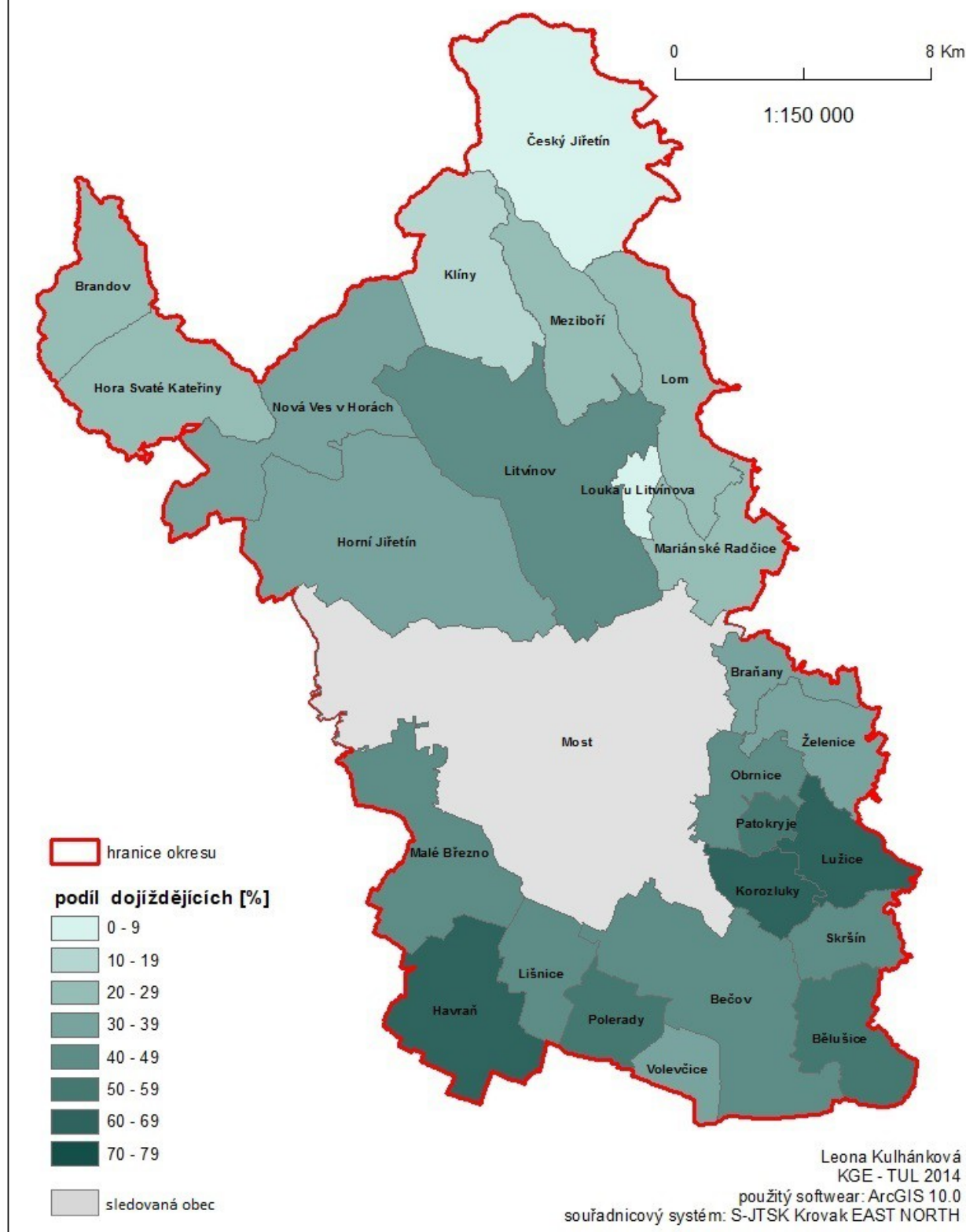
Dojíždějící do zaměstnání do obce Litvínov 2011

Ilustrace 9: Dojíždějící do zaměstnání do obce Litvínov

Zdroj: czso.cz

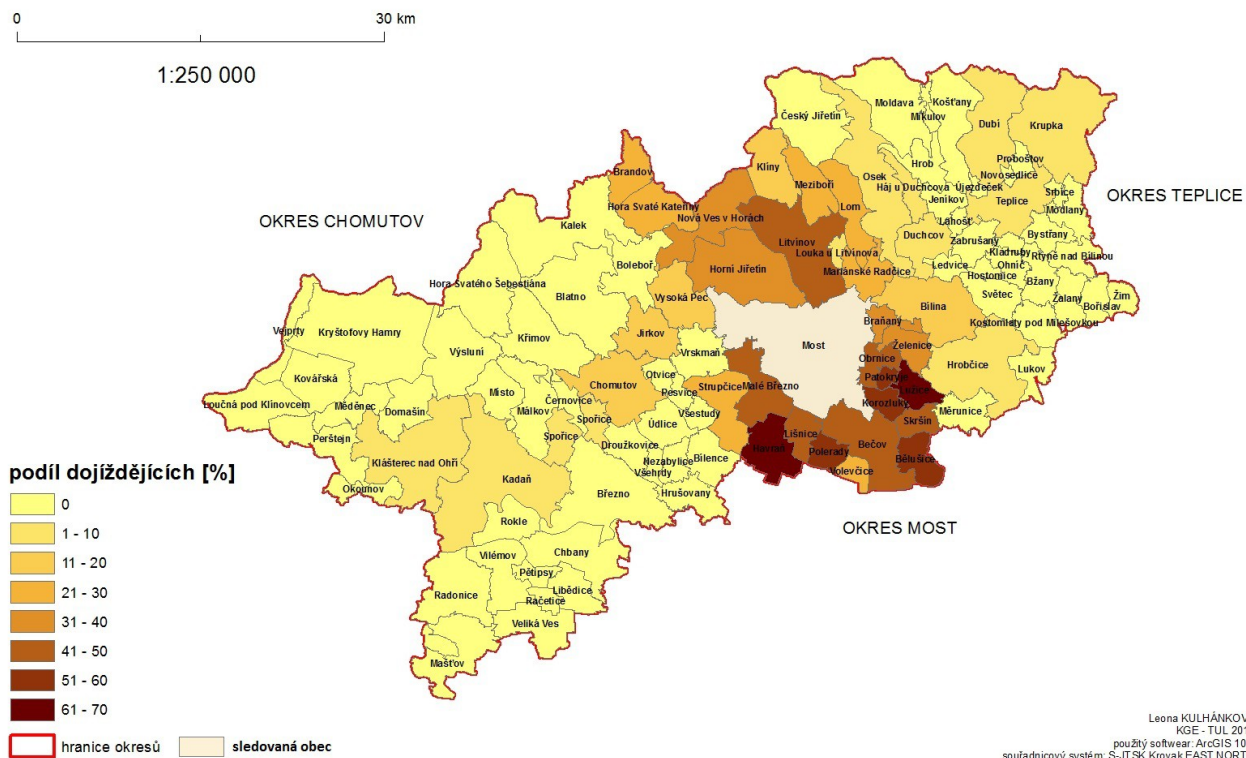
Dojíždějící do zaměstnání do obce Most 2011

Ilustrace 10: Dojíždějící do zaměstnání do obce Most

Zdroj: czso.cz

Dojížd'ka do zaměstnání do obce Most 2011

Ilustrace 11: Dojíždějící do zaměstnání do obce Most z okresů Chomutov, Most a Teplice

Zdroj: czso.cz

Výsledky vyjížd'ky za práci byly zpracovány do sedmi jmenovitě uvedených odvětví ekonomické činnosti, ve kterých vyjíždějící osoby pracovaly. Tato odvětví pokrývala v souhrnu více než 70 % z celkového počtu vyjíždějících z obce.⁴⁰ Jak můžeme vidět jednoznačně dominujícím odvětvím je průmysl, ve kterém v okrese Most pracovala více než třetina vyjíždějících. Valná většina (69%) pak vyjíždí za průmyslem pouze v rámci okresu. Oba tyto faktory tak potvrzují, že těžební a chemické závody jsou největšími zaměstnavateli v okrese Most.

Závěrečný kartogram zobrazuje podíl dojíždějících do zaměstnání v průmyslovém odvětví. Nejvíce osob dojíždí z města Most a přilehlých obcí jako jsou např. Braňany, Obrnice, Želenice.

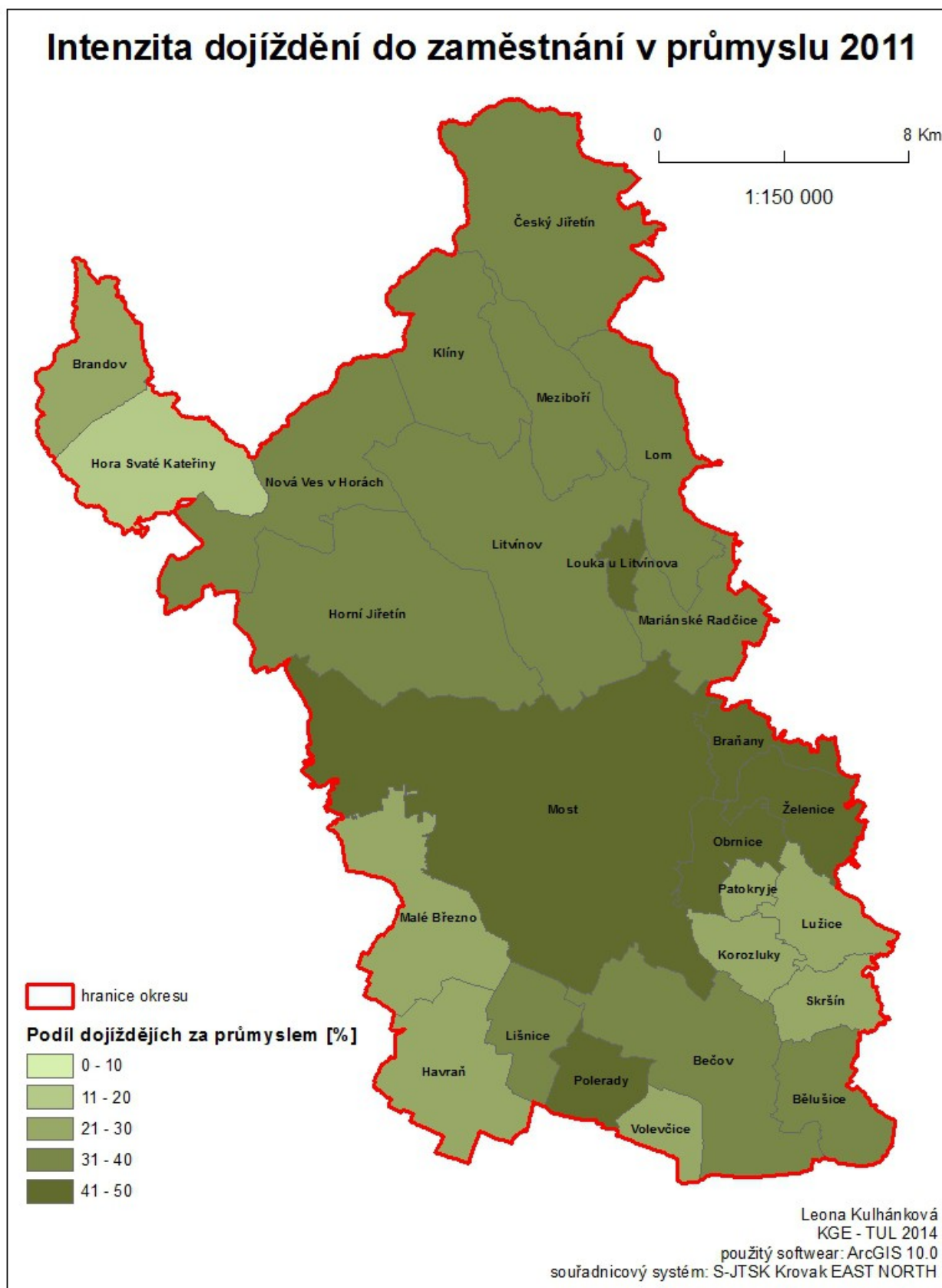
⁴⁰ Zdroje dat dostupné z: SLBD: Ústecký kraj – analýza výsledků. 2011

Obec vyjížděky, obec dojížděky	Vyjíždějící do zaměstnání celkem	z toho odvětví ekonomické činnosti						
		zemědělství ' lesnictví, rybářství	průmysl	stavebnictví	velkoobchod a maloobchod; opravy motorových vozidel	doprava a skladování	vzdělávání	zdravotní a sociální péče
Vyjíždějící celkem	10300	80	3928	636	814	719	471	588
vyjíždí v rámci okresu	6113	58	2695	351	454	325	365	397
vyjíždí do jiných okresů kraje	2546	18	983	180	193	213	70	115
vyjíždí do jiných krajů	1345	4	213	81	150	145	29	54
vyjíždí mimo ČR	296	-	37	24	17	36	7	22

Tabulka 12: Vyjíždějící do zaměstnání podle odvětví

Zdroj: czso.cz

Intenzita dojíždění do zaměstnání v průmyslu 2011

Ilustrace 12: Intenzita dojíždění do zaměstnání v průmyslu

Zdroj: czso.cz

Finální tabulka porovnává počty vyjíždějících osob celkem a vyjíždějících za průmyslem v letech 2001 a 2011. Za celý okres Most došlo během zmiňovaného desetiletí k poklesu celkové vyjížděky, z hlediska vyjížděky za průmyslem je tomu však naopak. Prakticky ve všech obcích Okresu se hodnota celkové vyjížděky snížila, výjimkou jsou pouze Mariánské Radčice, kde se hodnota zvýšila v obou sledovaných aspektech.

Okres/obce	Vyjíždějící z obce celkem		Vyjíždějící za průmyslem	
	V roce 2001	V roce 2011	V roce 2001	V roce 2011
Okres Most	15 953	10 300	6809	8272
Bečov	441	162	204	62
Bělušice	44	35	16	13
Braňany	294	194	171	84
Brandov	70	32	18	9
Český Jiřetín	12	6	1	2
Havraň	109	83	51	24
Hora sv. Kateřiny	49	44	13	8
Horní Jiřetín	578	381	250	141
Klíný	17	32	3	11
Korozluky	41	40	11	9
Lišnice	56	45	20	15
Litvínov	3654	2177	1347	706
Lom	1004	692	444	256
Louka u Litvínova	177	170	80	71
Lužice	124	72	42	21
Malé Březno	52	48	17	12
Mariánské Radčice	98	121	37	47
Meziboří	1498	851	704	347
Most	6544	4566	2975	1893
Nová Ves v Horách	109	77	39	24
Obrnice	566	202	224	84
Patokryje	151	82	40	21
Polerady	61	49	30	21
Skršín	54	41	18	11
Volevčice	26	20	13	5
Želenice	124	78	41	34

Tabulka 13: Počet vyjíždějících z obce za roky 2001 a 2011

Zdroj: czso.cz

6. Závěr

Cílem práce bylo přiblížit Mostecký region a charakterizovat trh práce a to zejména v oblasti těžebního a chemického průmyslu. Tato odvětví mají v dané lokalitě dlouholetý historický vývoj, a proto patří mezi jedny z největších zaměstnavatelů v okrese. Nejvýznamnějšími společnostmi jsou těžařská společnost Czech coal group a chemické závody Unipetrol Orlen Group. Obojí zaměstnávají více jak 4,5 tisíce lidí.

Dopravní infrastruktura na Mostecku je protkána poměrně hustou dopravní sítí. Městská hromadná doprava poskytuje více jak 50 linkových spojů, přesto však patří mezi nejméně využívanou, ve srovnání s ostatními okresy v Ústeckém kraji.

Nejpodstatnější část mé bakalářské práce tvořila kompletní analýza vyjížděky a dojížděky do zaměstnání, založená na datech ze SLDB z let 2001 a hlavně 2011. Na základě zpracování všech dostupných údajů mohu říci, že nejvíce osob vyjíždí v rámci okresu (60%), v rámci kraje vyjíždí zhruba 25%, mimo kraj 13% a za hranice ČR se vydávají 2% osob. S těmito čísly úzce souvisí frekvence dojíždění a časová délka dojezdové vzdálenosti. Denní dojížděka a časové rozpětí do 14 minut jsou typické pro dojížděku v rámci okresu. Časová náročnost pak logicky vzrůstala s typem vyjížděky – tedy s vyjížděkou do jiných krajů či mimo ČR. Nejvyšší podíl na denní vyjížděce měly obce Klíny a Volevčice, tyto hodnoty se pohybovaly okolo 95%.

Kartogramy zaměřené na spádové oblasti Most a Litvínov prokazují, že většina dojíždějících obyvatel se soustředí právě v těchto městech. Zároveň vyplynulo, že severní část okresu se spíše stahuje do Litvínova, kdežto jižní část do Mostu. Můžeme také tvrdit, že spádovost do daných měst koresponduje s hranicemi ORP.

Potvrzuje se také teze o spojitosti dojížděky s umístěním nejvýznamnějších zaměstnavatelů okresu. Z tabulky a kartogramu vyplývá, že nejvíce osob na Mostecku je zaměstnaných v průmyslu (pravděpodobně tedy v Czech coal group a Unipetrol Orlen Group) a dojíždějí do obce Most a jejích přilehlých oblastí, kde se nacházejí doly a lomy. Litvínov také vykazuje vysoké hodnoty dojížděky. Výjimku tvoří obec Polerady, která má také vysokou míru dojížděky, což bude pravděpodobně ovlivněno přítomností tepelné elektrárny, jež poskytuje spoustu pracovních míst.

V porovnání jedné dekády mezi roky 2001 a 2011 můžu konstatovat, že došlo téměř ve všech obcích k poklesu vyjížděky jak celkové tak za průmyslem. Výjimku tvoří pouze obec Mariánské Radčice, kde se hodnota v obou aspektech zvýšila.

7. Požitá literatura

BENEŠ, E. a kol., 2004, *Mostecko – regionální vlastivěda*, Most: Hněvín, 142 s.

ERBERT, F., 2001, *Mostecko : Průvodce Mosteckem a okolím*, Most: Osvětový dům, 278 s.

GETIS, A., GETIS, J., BJELLAND, M., FELLMANN, J., 2011, *Introduction to geography*, McGRAW-HILL INTERNATIONAL EDITION, 2013

KACZOR, P., 2013, *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*, Praha: Oeconomica, 242 s.

KOLEKTIV AUTORŮ, 2001, *Minulost a současnost*, Most: Mostecká uhelná společnost, 284 s.

KOLEKTIV AUTORŮ, 2002, *Mostecko, Litvínovsko, Lounsko, Žatecko v historických studiích: Sborník učitelských prací z kursů univerzitních extenzí v Mostě*, Most: Okresní muzeum; Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy; Litvínov: Dialog, 229 s.

OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., NOVÁK, J., 2013, *Sub urbs : krajina, sídla a lidé*, Praha: Academia, 338 s.

POKORNÁ, L. a kol., 2000, *Kniha o Mostecku = Das Buch über Mostecko = A Book on the Most region*, Litvínov: Dialog, 453 s.

SUNEGA, P., LUX, M., MIKESZOVÁ, M., 2010, *Regionální rozdíly ve finanční dostupnosti bydlení jako bariéra pro migraci za prací - analýza a možné nástroje státu*, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 54 s.

TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J. a kol., 2008, *Ekonomická a sociální geografie*, Plzeň: vydavatelství Aleš Čeněk, 411 s.

ZICH, F., 2010, *Sociální potenciál v sociologické reflexi: sociální potenciál starého průmyslového regionu - případ Mostecka*, Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 186 s.

DPMOST, O nás [online]. [vid. 12. 6. 2014]. Dostupné z <http://www.dpmost.cz/onas-min1>

Justice rejstřík firem [online]. [vid. 12. 6. 2014]. Dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=210258&typ=PLATNY>

KUŽEL, S., Roční zpráva skupiny Czech Coal: Hospodaření a udržitelný rozvoj v roce 2011 [online]. [vid. 11. 11. 2014]. Dostupné z: <http://www.czechcoal.cz/cz/profil/ccg/rz/ur2011cz.pdf>

MALÝ, O., Výroční zpráva MPSV 2011 [online]. [vid. 12. 6. 2014]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/ulk/kop/most/informace/statisticke_informace/ztp_most/ztp2001a.pdf

RISY, Statistické údaje[online]. [vid. 21. 5. 2014]. Dostupné z:<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/okresy/>

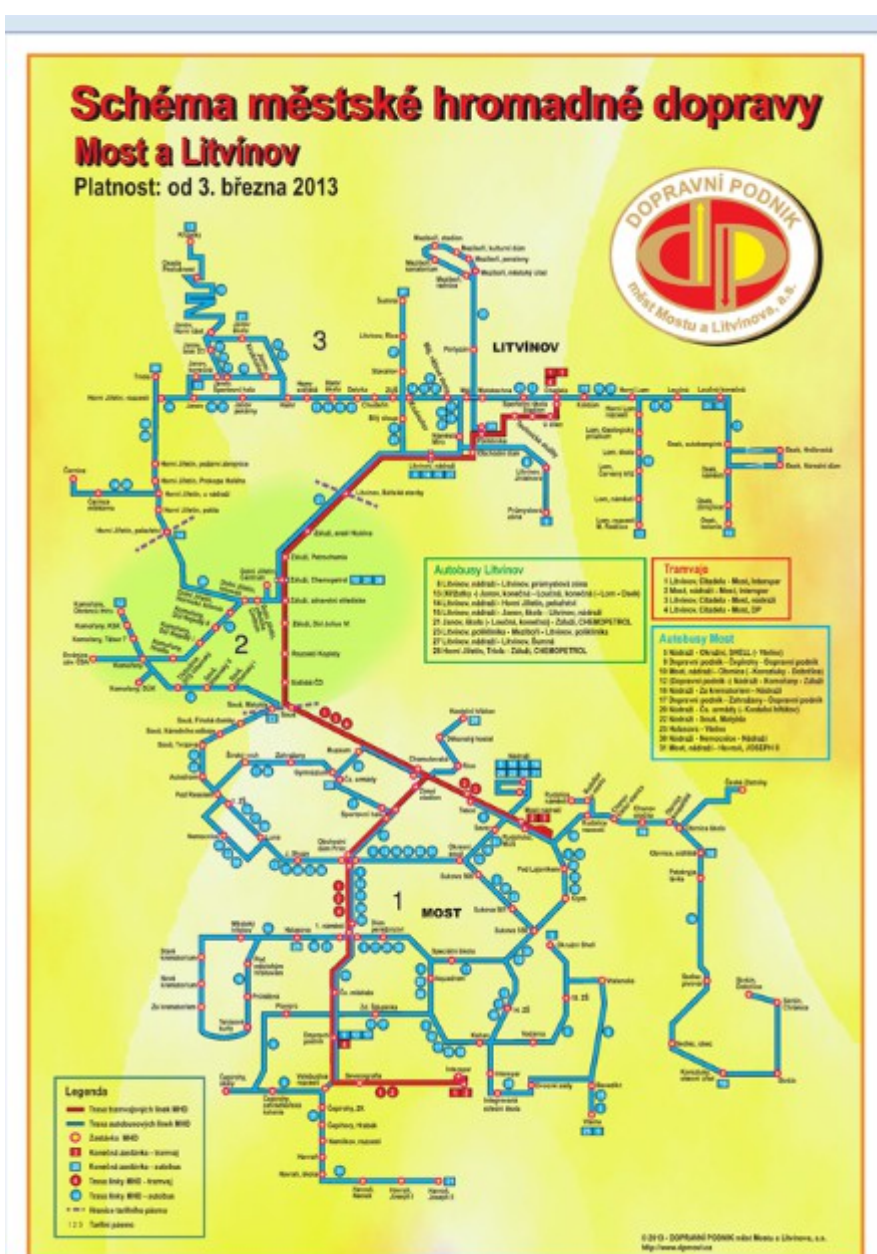
RŮŽIČKA, K., Výroční zpráva 2012 [online]. [vid. 21. 6. 2014]. Dostupné z: http://www.unipetrolrpa.cz/CS/o-nas/Documents/Unipetrol_RPA_AR_2012.pdf

Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Okres Most: [online]. [vid. 23. 11. 2014]. Dostupné z: http://www.scitani.cz/csu/2013ediciplan.nsf/krajkapitola/23042-13-n+k3069_2013-30

Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Ústecký kraj – analýza výsledků. Český statistický úřad [online]. Ústí nad Labem: Český statistický úřad, [vid. 23. 11. 2014]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2013ediciplan.nsf/t/DC00446A8B/\\$File/42413513a5.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013ediciplan.nsf/t/DC00446A8B/$File/42413513a5.pdf)

ŠMEJCOVÁ, M., Výroční zpráva MPSV [online]. [vid. 12. 6. 2014]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/ulk/kop/most/informace/statisticke_informace/ztp_most/ztp2010.pdf

8. Přílohy

Ilustrace 13: Schéma městské hromadné dopravy

Zdroj: dpmost.cz